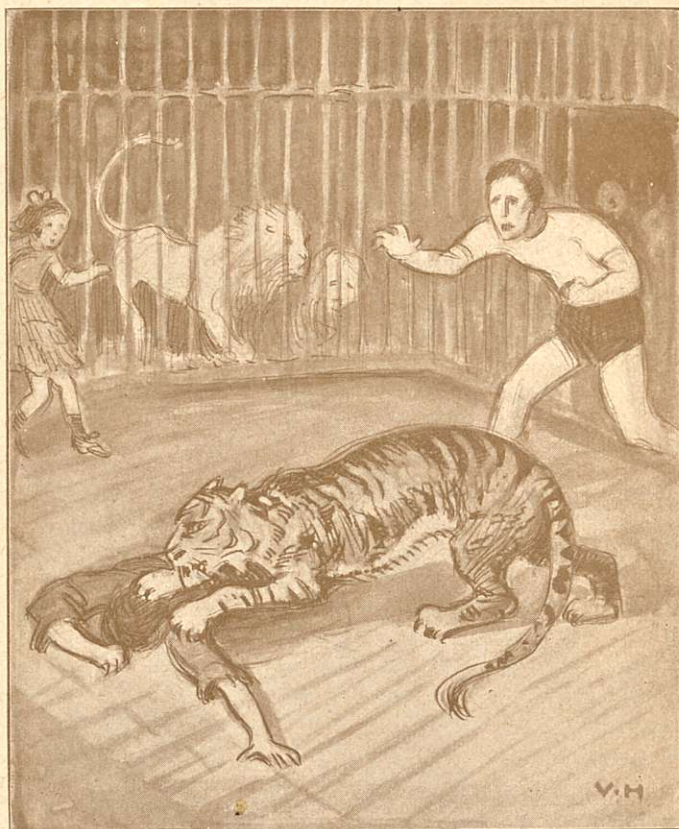

AMYN ISOISÄ

(S. H.)

N:o 37

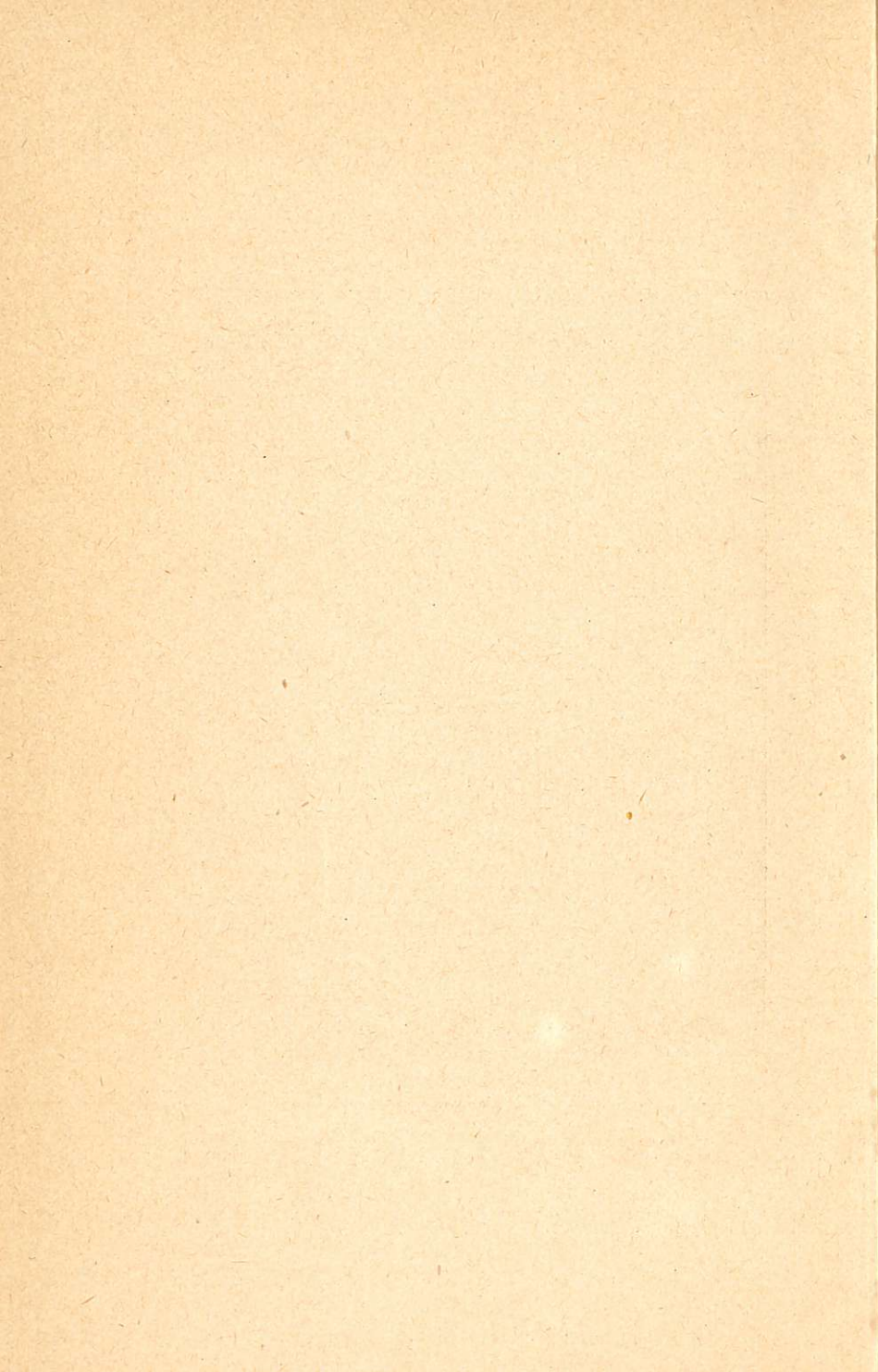
MAILTA JA MERILTÄ

25 piä

SEIKKAILUJA · KERTOMUKSIA · KUVAUKSIA NUORISOLLE

✻ ✻ ✻ Toimittanut TEUVO PAKKALA ✻ ✻ ✻

Kustannusosakeyhtiö Otava · Helsingissä

MAILTA JA MERILTÄ 37

AMYN ISOISA

PIERRE MAËL'IN MUKAAN

I

Tohtori Richard Montclair palasi kotiinsa lopetettuaan päivän sairaskäynnit. Hänen asuntonsa oli Vincennesissä Fontenayn puistokadun varrella, avara, mutta vaatimaton näöltään, keskellä muurien ympäröimää kaunista puutarhaa. Kun tohtori astui sisään, miespalvelija tervehti kunnioittavasti ja kysyi: — Jääkö tohtori kotiin? — Viivyn vain vähän aikaa, — tämä vastasi. — Hra Bermont ottaa puolestani vastaan iltapäiväsairaani. Jos joku haluaisi erikoisesti tavata minua, niin sano, Bruno, että . . . minä en ota vastaan . . . tänään. Palvelijan silmät olivat äkkiä kostuneet ja hän mutisi: — Minä tiedän, tohtori. Tänään on 12:des heinäkuuta. — Tohtori kääntyi palvelijaansa päin ja sanoi hiukan muutuneella äänellä: — Sinäkin säilytät sitä muistossasi, Bruno? — Hän ojensi palvelijalle kätensä, jota tämä puristi hartaudella. Sitten tohtori astui huoneeseensa. Sen kalusto ilmaisi, että asukkaalle kaikki loistonhalu oli vierasta, mutta että hänellä samalla oli taiteellinen aisti. Pöydällä oli tammipuitteissa kaksi valokuvaa. Tohtori astui huoneen poikki ja jäi hetkeksi seisomaan ikkunan ääreen. Sitten hän alkoi kävellä edestakaisin vaipuneena surullisiin mietteisiin.

Tohtori Montclair oli pitkävärtaloinen mies, jonka olemus ilmaisi tavatonta voimaa ja ylimyksellistä erikoisuutta. Hän oli jo monia vuosia asunut Vincennesissä. Hän oli siellä yleisesti tunnettu ja arvossapidetty. Ollen rikas ja tarvitsematta tehdä työtä palkan vuoksi hän oli ruvennut köyhien ja onnettomien, jopa rikollistenkin lääkäriksi, mihin

toimeen hän voimakkaan ruumiinsa ja sielunsa kautta oli kykenevä kuin harvat. Ei ollut sitä kerjäläistä, koditonta, sitä pahamaineista rikollista, joka ei olisi tuntenut häntä kohtaan rakastavaa, mutta samalla arastelevaa kunnioitusta. Tohtori oli liikkunut öin ja päivin kurjissa sopukoissa, pahimmissakin loukoissa, parantanut niin monta rikkoutunutta jäsentä, ommellut niin monta ammoittavaa haavaa, lohduttanut niin monta epätoivoista ja auttanut niin monta hairahtunutta oikealle tielle, että hänen tullessaan lakkireuhkat lensivät kunnioittavasti päästä, ja veitset ja revolverit hävisivät taskuihin.

Sellainen oli mies, joka tänä heinäkuun iltapäivänä käveli terävin askelin huoneessaan. Noudattaen jotakin voimakasta liikutusta, raskasta muistoa hän äkkiä pysähtyi pöydän ääreen ja kiinnitti himmentyneen katseen valokuviin. Valokuvat esittivät henkilöitä, jotka olivat yhtä kauniita näöltään, mutta erosivat ijässä toisistaan. Toinen kuva oli noin kolmikymmenvuotiaan naisen, jonka piirteet olivat hienot, silmät syvät. Toinen nuoren, noin kahdeksantoistavuotiaan neitosen, jonka yhdennäköisyys edellisen kanssa ilmaisi, että kuvat olivat äidin ja tyttären. Montclair katseli heitä äänettömänä. Äkkiä hän polvistui, pää laskeusi käsien varaan ja hänen rinnastaan pusertui valittava nyhykytys: — *Mariel Jeannel* Nyt olen kahdeksan vuotta ollut yksin, ilman teitä. — *Mies*, jonka koko olemus ilmaisi ruumiillista ja henkistä miehekkyyttä, itki kuin pieni lapsi. Mutta tämä tarmon herpaantuminen kesti vain hetken. Montclair tempausi irti epätoivon puuskasta kuullessaan puutarhan portin aukenevan.

Etehiseen astui nuori mies, joka näytti olevan tuttu talossa. Palvelija kiiruhti häntä vastaan. — Ah, tekö se olette, herra Paul? — Sain tänä aamuna tohtorilta kortin, vastasi apulaislääkäri, ja niin olen nyt tässä. Onko tohtori pahoinvoipa? — Ei. Mutta tänään on heinäkuun 12:des. Kymmenen vuotta on juuri kulunut rouvan kuolemasta, kahdeksan hänen tyttärensä, vastasi palvelija. — Minä ymmärrän, — sanoi apulaislääkäri, — että isäntämme haluaa olla rauhassa tällaisena päivänä. Olkaa hyvä ja ilmoittakaa hänelle, että minä olen tullut. — Palvelija aikoi noudattaa pyyntöä, mutta samassa tuli tohtori Montclair surumielinen hymy huulillaan. Hän ojensi kätensä apulaiselleen. — Hyvä Paul, suokaa anteeksi, että kutsuin teidät näin odottamatta... On hetkiä, jolloin ihminen ei voi täysin hillitä hermojaan. — Sitten Montclair ylimalkaisesti määräsi apulaiselleen illan tehtävät ja luetteli sairait, jotka olivat odotettavissa vuorolleen. Senjälkeen hän kääntyi kamaripalvelijansa puoleen. — Bruno, kata pöytä kahdelle ja pyydä rouva Palainia valmistamaan meille jotakin oikein hyvää. Hra Bermontilla on, kuten tiedät, hyvä ruokahalu. Palaan takaisin viimeistään kello seitsemäksi. — Rouva Palain oli taitava keittäjä, joka oli omistautunut yksinomaan tohtori Montclairin palvelukselle, ollen hänelle kiitollisuudenvelassa poikansa hengen pelastamisesta. — Tohtori Montclair lähti ulos ja nuori apulainen meni vastaanottohuoneeseen.

Tohtori kulki puistokadun ja Champignyn tien ylitse metsään ja

eteni siellä yksinäistä käytävää. Sitten hän istahti penkille jättiläismäisen plataanin lehvien varjoon. Kenties jokin mielikuva asettui hänen silmiensä ja viehättävän maiseman väliin, koska hänen silmänsä taas, kuten äskenkin, kyyneltyivät ja muutamia helmiä vierähti hänen tuuhealle mustalle parralleen. Äkillinen isku polveen herätti hänet katkerista unelmistaan. Kirjava nahkapallo oli lennähtänyt penkille ja siitä poukahtanut hänen polveensa. Hän käänsi päätään. Hopeanheleä lapsen ääni hänen vieressään mutisi peljästyneesti ja hämillään: — Oh! Minä pyydän anteeksi, hyvä herra. — Tohtori tarkasti lasta. Hänen huomiotaan oli ensinnä kiinnittänyt englantilainen lausuntatapa. Nyt hän ei voinut irroittaa silmiään lapsen viehättävistä kasvoista. Se oli noin kahdeksanvuotias tyttönen, vaalea, sinisilmäinen, ja posket loistivat kuin ruusut. Hän oli puettu yksinkertaisesti ja aistikkaasti, käsivarret ja pohkeet paljaana, näytti hiukan hennolta, mutta samalla terveeltä. Tämän soiran ilmiön vaikutus Montclairiin oli niin valtava, että hän jäi sanattomaksi ja käänteli käsissään palloa, joka oli ollut tämän odottamattoman kohtauksen aiheena. Pikku tyttö toisti hiukan arastellen: — Minä pyydän anteeksi, hyvä herra. — Tohtori antoi hymyillen pallon takaisin tyttöselle: — Et satuttanut minua, lapsukaiseni. — Tyttösenkin enkelimäisillä kasvoilla näkyi kirkas hymy. Mutta äkkiä se hävisi ja silmissä näkyi pelästys. Hän oli huomannut tohtorin poskilla ja parrassa äskenisten kyynelten jälkiä. Heidän välillään oli juuri syntymässä keskustelu, kun sen alun äkkiä keskeytti kauempaa kuuluva kutsu: — Tule pois, Amy, on aika palata kotiin. — Kutsuja oli nuori kaunis nainen, jonka vaatetus ja puhetapa ilmaisivat hänen olevan englantilaisen. Tyttö lähti lapsellisesti tervehtien hyvästiksi, jota tervehdystä äiti säesti sirolla pään kumarruksella. Montclair kuuli tyttösen sanovan puoliääneen: — Äiti, tuo herra itkee. Tohtori pyyhki nopeasti silmänsä ja seurasi katseellaan tyttöä, joka äitineen poistui Vincennesiin päin. Sitten hän peitti kasvonsa käsillään ja puhui kuin tietämättään: Harhanäky, kun luulin näkeväni Jeannen rakkaat kasvot! Hän nousi ja noudattaen vaistomaista halua alkoi seurata äitiä ja tytärtä, jossa hän oli huomannut tytärvainajansa näköisyyttä. Koskaan Montclair ei ollut sitten surupäivien tuntenut sellaista liikutusta kuin nyt. Vieras tyttönen oli yhdellä katseella, yhdellä hymyllään kokonaan myllertänyt hänen mielensä; Montclair tunsii olevansa valmis rakastamaan tuota lasta, kenties jo rakastikin, tuntematta häntä ollenkaan.

Amy ja hänen äitinsä olivat jo kaukana ja saapuneet puistokadun kulmaan kääntyen siitä oikealle. Tohtori joudutti askeleitaan, peljäten kadottavansa heidät näkyvistään. Saavuttuaan kulmaukseen hän näki heidän kulkevan pitkin kenttiä, jotka oli varattu kaupungin markkina-alueeksi, ja lähestyvän vankkuriryhmää, joka muodosti erään markkinateltan takasivun. Siellä he nopeasti hävisivät sisään teltan kangasovesta. Montclair pysähtyi. Hän ei ollut odottanut tällaista loppua unelmilleen. Mitä? Tuo viehättävä lapsi oli vain pikku kiertolainen, kulkurein, sirkuslaisten tai silmänkääntäjien tytär? Hän epäroi, jatkaisiko matkaansa.

Uteliaisuus ajoi häntä edelleen. Hän halusi tietää, mitä tuo telttalaitos sisälsi. Kun hän sitä lähestyi, tuulahti villieläinten löyhkä häntä vastaan. Teltan etusivu oli peitetty suurilla, räikeävärisillä kuvilla, jotka esittivät herkulesmaista eläintenkesyttäjää petojen ympäröimänä. Montclair muisteli, että tämä »Barnhamin Eläintarha» oli Vincennesin markkinoiden parhaita vetovoimia.

Äkkiä kuului kauhistuksen huutoja teltasta. Säikähtynyt nainen, Amyn äiti, syöksyi muutamasta aukosta ja huusi: — Hakekaa lääkäri! Missä on lääkäri? — Montclair astui hänen tuo. — Minä olen lääkäri, — hän sanoi yksinkertaisesti. — Tulkaa, tulkaa nopeasti, hyvä herra. — Ja hän vei hänet mukanaan telttakatoksen läpi suurimpiin vankkureihin, joissa oli eläintenkesyttäjän perheen asunto.

Kun Amy ja hänen äitinsä olivat palanneet kävelyretkeltään, niin tyttönen oli heti juossut katsomaan telttalaitosta, jonka hänen isänsä, kesyttävä Barnhamin apulaiset olivat juuri saaneet valmiiksi. »Barnhamin Eläintarha» ei ollut suuri: sinä oli kaikkiaan noin viisitoista eläintä, joista huomattavimmat kaksi Sudanin leijonaa, bengalilainen urostiikeri, joka oli eroitettu naaraastaan, ruskea karhu, kaksi hyenaa, kaksi sutta, krokotiili, jättiläiskäärme ja apinoita. Kaikki tottelivat Barnhamin määräyksiä suuressa keskushäkissä pidetyissä näytännöissä. Naarastiikeri vain oli tähän asti ollut mahdoton. Seurue oli vasta vuorokauden ollut paikkakunnalla, ja sillä aikaa kun telttaa pystytettiin, äiti tyttäreineen oli lähtenyt kävelylle. Heidän palatessaan työ oli jo lopussa ja verhot otettu häkkien yltä. Amy tuli sisään iloisena ja hypähdellen. Heti hän juoksi tervehtimään »rakkaita eläimiään», jotka tunsivat hänet hyvin ja osoittivat hänelle suosiotaan. Leijonat ojensivat kypälänsä »tervehdykseksi» ja kun tytön hento käsi tartui niihin, ne nuolivat karkealla kielellään pieniä sormia. Suuri kuningastiikeri ojensi tytön pyynnöstä mahtavan kuononsa siliteltäväksi. Siten tuli Amy naarastiikerin häkille asti. Silloin eräs rengeistä varoitti: — Miss Barnham, elkää menkö lähelle. Muistatthän, että isänne on teitä kieltänyt. Elukka on häijy ja on tätä nykyä erittäin pahalla päällä. — Siis on totta, puheli Amy tiikerille, että sinä olet häijy? — Hän oli pahoillaan, ettei tuo itsepäinen peto ymmärtänyt hänen hyviä tarkoituksiaan, kuten kaikki muut eläintarhan eläimet ymmärsivät. Viattoman luottavaisena hän seisoi häkin vieressä ihailien pedon kissamaista siroutta. Äkkiä pääsi häneltä kauhistuneen hämmästyksen huuto. Eläin oli ojentanut kypälänsä ristikon raosta. Tyttönen oli luullut sitä leikiksi ja ojentanut kätensä vastaan. Silloin hirvittävät kynnet olivat tulleet esille samettikypälistä, tarttuneet käteen ja vetäneet lasta toista iskuun kohotettua kypälää ja avointa kitaa kohti. Tytön huudosta häkkien vartia kiiruhti paikalle ja onnistui tempaamaan lapsen irti tiikerin puserruksesta. Rouva Barnhamkin oli kuulut huudon, juossut ulos vankkureista ja nähnyt kohtauksen lopun. — Äiti, äiti, rakas äiti, minä kuolen. — James Barnhamkin tuli hätään ja kantoi lapsen vankkureihin.

Ja nyt oli tohtori Montclair rouva Barnhamin kutsusta tullut vank-

kureihin. Hän seiso i kumartuneena haavoittuneen yli puhdistaa haavaa ja rauhoittaen itkevää lasta. Hänen vieressään isä ja äiti seisoivat levottomina seuraten hänen toimiansa. Kun tohtori oli sitonut haavan, otti hän pienestä tarvelaukusta, jota hän aina kuljetti mukanaan, kristallipullon, pyysi lasin vettä, puserti siihen sitronamehua ja tipautti pullosta muutamia tippoja kullaväristä nestettä. — Juo tätä, lapsukaiseni, — hän sanoi tyttölle. Tämä antoi kiltisti Montclairin viedä lasin huulilleen ja joi hyvän siemauksen. Sitten tohtori sanoi: — Jos hän yöllä herää, niin antakaa hänen juoda tätä. Mutta en usko hänen heräävän ennen aamua. Eikö niin, neiti Amy, että te nukutte kiltisti? — Hän hymyili ja tyttö hymyili vastaan. Montclair lisäsi: — Sallitteko minun suudella teitä? — Tyttö ojensi otsansa ja kuiskasi: — Oh, kyllä, hyvä herra. Minun on jo hyvä olla. — Silmäluomet painuivat verkkiaan alas ja Amy nukahti hymy huulillaan. Montclair vaipui häntä katsomaan kuin kaunista haavetta. — Tuletteko vielä huomenna, herra tohtori? — kysyi rva Barnham. — Kyllä. Uudistan silloin siteen. Olkaa levollisia, vaaraa ei ole. Hän lähti. Mennessään hän vielä kerran kääntyi katsomaan lasta. Barnhamit kuuluivat hänen huokaavan: — Miten hän muistuttaa häntä! —

Richard Montclair kulki kotiaan kohti. Vaikka laskeva aurinko kultasi hänen ympärillään olevan maiseman, hän näki kaikki vain kuoleman kylmän sumun läpi. 12:des heinäkuuta — kuolinpäivä! Eräänä tällaisena päivänä oli hänen rakastetun puolisonsa sielu liitännyt kohti sinistä taivasta. Se oli vasta surujen alku. Äiti oli kuollut aikana, jolloin juuri oli aikomus viettää heidän tyttärensä ja nuoren insinöörin häitä. Häät piti lykätä ja vuoden aikana oli surevan isän ainoa lohdutus tehdä kävelyretkiä tyttärensä kanssa. Vihdoin kun Maurice Navaillesin, tyttären sulhasen oli lähdeävä työpaikalleen Panaman kanavalle, vietettiin häät, ja nuori rouva seurasi miestään kaukaiseen maahan. Siellä Maurice Navailles sairastui keltakuumeeseen ja kuoli. Hänen leskensä aikoi palata kotimaahan, mutta kuoli matkalla Lontoossa surullisissa olosuhteissa, joista Montclair ei ollut saanut täyttä selvyyttä. Kun tohtori oli viivästyneen sanoman saatuaan matkustanut Lontooseen hakeakseen Jeanne parkansa hotellipahaisesta, jonne tämän oli ollut pakko turvautua, sai hän tietää, että tyttärensä jo nukkui viimeistä untaan eräessä syrjäisessä hautausmaassa. Samalla hän sai myöskin tietää, että hänen tyttärensä oli synnyttänyt lapsen, joka oli kaikessa kiireessä julistettu »kuolleena-syntyneeksi» ja oli ollut poikalapsi. Hyvin ymmärrettävästä tunteesta, jota vielä vahvisti epävarmat Lontoosta saadut tiedot, tohtori oli epäillyt äskensyntyneen kuoleman todenperäisyyttä. Hän epäili sitä vieläkin ja nyt oli merkillinen sattuma viskannut hänen näkyviinsä lapsen, joka elävästi muistutti hänen tytärtään.

Lupauksensa mukaan hän palasi seuraavana päivänä eläintarhaan. Sekä vanhemmat että yönsä rauhallisesti viettänyt tyttö ottivat hänet ilolla vastaan. — Ah, tekö se olette, herra tohtori, — tyttö huudahti. — Nyt minä en huuda enkä itke, kun haavaa laitetaan. — Puhellen lapsen kanssa tohtori irroitti varovasti entisen siteen, puhdisti haavan ja alkoi

sovittaa uutta sidettä. — Voi, miten se tiikeri oli ilkeä, — sanoi Amy, koettaen tukahduttaa valituksia, jotka haavaa puhdistettaessa pyrkivät tulemaan hänen huulilleen. — Hyvin ilkeä, lapsukainen. Mutta on vielä pahempiakin kuin tiikeri. — Oh, herra tohtori, ei voine olla. Sulttan ja Nana-Saab eivät koskaan ole tehneet minulle pahaa eivätkä muutkaan eläimet. Vain tuo paha Lalla. — Montclair kuunteli tätä lapsen pakinaa ja sai tietää kaikkien eläintarhan jäsenten nimet, tavat ja viat. Lapsi valloitti vähitellen hänen koko sydämensä. Kun hän oli päättänyt sitomisen ja nousi poistukseensa, näkyi Amyn kasvoilla suru. — Herra tohtori, joko te nyt lähdette? — Minun täytyy mennä katsomaan muita sairaitani, rakas lapsi. Hekin odottavat minua. — Onko heitäkin raadeltu kuten minua? — Raadeltu? Niin, kyllä sairaudellakin on kynnet ja hampaat niin kuin tiikerillä. Ja on eräs tauti, joka vain raastaa ja puree: se on suru. Minä kenties selitän sen sinulle joskus. Kun tämä pikku sairas on tervehtynyt, pyydän, että rouva Barnham tuo hänet luokseni. — Tällä hetkellä kuului vankkureihin johtavilta portailta ääni, joka keskeytti keskustelun. — Saako tulla sisään syleilemään sinua, rakkaani? — kysyi naisääni, joka lausui sanat englantilaisella korolla. — Kyllä, kyllä, tulkaa sisään Peggy tätil — lapsi huudahti. Ovi avautui ja näkyviin tuli pitkä nainen, jonka ulkomuoto kantoi kärsimyksissä lakastuneen entisen kauden merkkejä. »Peggy täti», kuten Amy oli häntä nimittänyt, kumartui pikku tytön yli ja hyväili häntä. — Voi, rakas, miten tuo häijy eläin on sinulle ollut paha! — Vähän aikaa hän vieläkin hyväili tyttöä ja lateli helliä sanoja. Sitten hän nosti päänsä. Silloin ympärillä olivat suureksi hämmästykseksen näkivät hänen joutuvaan kummallisen liikituksen valtaan. Hän tuijotti tohtoriin, joka ei huomannut häntä, suurin, jäykistynein silmin. Näytti siltä kuin tohtorin näkeminen olisi muistuttanut hänelle jotakin ennen tapahtunutta kauhistavaa seikkaa. Montclair ei huomannut naisen tilaa eikä näyttänyt tuntevan häntä. Hän hyväili Amyn vaaleaa tukkaa hyvästiksi ja poistui hymyilevänä ja rauhallisena.

II

James Barnham pyysi Peggy tätiä jäämään päivälliselle, mutta tämä kieltäytyi sanoen hänellä olevan paljon asioita. Tänään on pikku Dickiläni lupapäivä. Aion vähän kävellä hänen kanssaan.

Peggy tädin mentyä James Barnham kysyi vaimoltaan: — Edith, eikö tuo Peggy Jones ole hyvin kummallinen nainen. — Eläintenkesytäjät muisteli äskeistä kohtausta ja huomautti vaimolleen, miten Peggyn käytös ja liikkeet tohtori Montclairin läsnäollessa olivat olleet omituiset. Olisi voinut melkein vanhoja, että hän tunsi tohtorin jonkun ikävän tapauksen johdosta. — Siihen hänen vaimonsa vastasi: Hän on todellakin kelpo nainen. Mutta hän on joskus niin salaperäinen. Onko sinulla, Jim, mitään tietoa hänen elämästään? — En tunne häntä paljon enempää kuin sinäkään, Edith. Kolmekymmentäkahdeksan-vuotisen elämäni

varrella olen eniten ollut tekemisissä Peggyn kanssa tuona päivänä, jolloin Amy syntyi. — Rouva Barnham vavahti, siirtyi lähemmäksi miestä ja sanoi: — Voi, Jim, on muuan seikka, josta en ole sinulle puhunut ja joka ahdistaa minua. Minua itkettää, kun sitä ajattelen ja minua peloittaa, että se voisi olla totta. — Pelloittaa? Mikä? . . . Mikä voisi olla totta? — jättiläinen kysyi levottomana. — Nuori vaimo kätki kasvot käsiinsä ja nyyhkytti. — Kerron sen sinulle, Jim. Sinä päivänä, jolloin Amy syntyi, Peggy täti hoiteli minua. Ja samana päivänä oli samassa hotellissa toinen nainen, nuori ranskatar raukka, joka oli samassa tilassa kuin minäkin ja kuoli . . . — Entä sitten! — keskeytti Barnham. Hänen vaimonsa jatkoi: — Minä muistan kaikki selvästi. Kun Amy syntyi, kerrottiin minulle, että lapseni oli poika, ja että ranskattarelle oli syntynyt tyttö. Ja sitten Peggy sanoi, että ranskattaren lapsi oli kuollut, ja että se oli ollut poika, jotavastoin minun lapseni oli tyttö. Sitten hän toi Amyn luokseni . . . tiedäthän, miten rakastan meidän Amyamme, Jim! Kun minä katson häntä ja näen hänet niin kauniina . . . tuntuu niin kauhealta. Ja kuitenkin . . . hän ei ole minun näkööni, eikä liioin sinun näköisesi, ei kenenkään sukulaistemme näköinen . . . — Kesyttävä hypähti ylös ja sanoi käheällä äänellä: — Luulen, että olet tullut hulluksi. Edith. Tarkoitatko sitä, että Amy ei ole meidän tyttäreemme? — Edith kalpeni. Hän ojensi kätensä kuin uhkausta torjuakseen ja änkytti: — Voi, en usko sitä, en tahdo ajatella sitä. Mutta kaikesta huolimatta minä pelkään. Peggy täti on niin kummallinen, hänen kasvonsa niin oudot, hänen silmänsä niin mustat! . . . Äsken hän käyttäysi niin omituisesti lääkärin läsnäollessa . . . Ja etkö nähnyt, miten tuo lääkäri katsoi lasta. Hänellä oli kyyneleet silmissä ja hän sanoi: — »Miten hän muistuttaa häntä!» — Edith heittäysi miehensä kaulaan ja nyyhkytti hänen rintaansa vasten. Mies koetti tyynnyttää häntä ja torui lempeästi: — No, no, Edith, nuo asiat ovat aivan mahdottomia. Sinä olet hermostunut ja kuvittelet sairaloisia. Amy on varmasti meidän tyttäreemme. Mitä se haittaa, vaikka hän ei olekaan näköisemmäl — Hän pyyhki hellästi vähitellen rauhoittuvan vaimonsa silmät. Surukin hävisi vaimon otsalta ja veitikka pisti esille silmistä, kun hän kysyi: — Kuulehan, Jim, mikä on se pikku poika, jota Peggy täti kasvattaa Vanvesin lyseossa ja jota hän käy joka torstai katsomassa? — En tiedä siitä sen enempää kuin sinäkään, — vastasi kesyttävä. — Eikö Peggy kerran kertonut meille, että se on erään hänen ystävätär-vainajansa poika, jonka tämä oli uskonut hänen hoitoonsa? — Niin, kyllä hän niin kertoi. Mutta minulle hän kertoi enemmänkin. Hän sanoi, että pikku Dickin osaksi oli tuleva suuri perintö, kun erät seikat häviäisivät tieltä. Ja hän, Peggy, kasvattaa häntä näin salassa, etteivät mitkään mahdolliset vaarat kohtaisi poikaa.

— — — — —
Sillä aikaa kun hänestä näin keskusteltiin, tämä epäilyksien esine kulki matkansa määrää kohti. Syötyään Vanvesin aseman lähellä ravintolassa niukan aterian hän taivalsi lyseota kohti. Hän saapui sinne puhelusalien avaamisen aikana ja kävi istumaan huoneen hämärimpään nurk-

kaan. Hän ei ollut ainoa vieras. Suuri joukko äitejä, isoäitejä, tätejä ja sisaria tuli sisään ja asettui ryhmiin odottamaan koululaisten tuloa. Lyseon vahtimestarit olivat jo ennen kiinnittäneet huomionsa tuohon omituiseen naiseen, nimeltä Perpetua Jones, joka puhui vierasmaalaisella korostukella ja jonka kasvopiirteet olivat hienot ja kuin kovan kohtalon leimaamat. He olivat panneet merkille, että kun pikku Dick astui puhelusaliiin, naisen kasvot ja käytös ilmaisivat ääretöntä iloa ja hän syleili lasta äidillisellä intohimolla. Mutta sitten hän aina yhtäkkiä hilti itsensä ja kohteli lasta miltei kylmällä armeliaisuudella, niinkuin opettajatar oppilastaan.

Poikanen oli ijältään kahdeksan—kymmenen vuoden välillä, suuri ikäisekseen, ruskeakiharainen, kasvoiltaan ei erikoisen kaunis, mutta miellyttävä rehellisine silmineen ja iloisine hymyineen. Vastaten rouva Jonesin kiihkeään syleilyyn hän huudahti iloisesti: — Hyvä täti, oletteko tuonut minulle mitään hyvää? — Tietysti, rakkaani, ja luulen, ettet ole tyytymätön valintaani. — Näin sanoen rva Jones veti suuresta käsilaukustaan esille ensin karamellilaatikon sitten pussin, jossa oli mitä kauneimpia persikoita, joita poikanen alkoi mielissään ahmia. — Voi rakas täti, miten hyvin olette osannut valita! Minä pidän persikoista enemmän kuin mistään muista hedelmistä. — Entä pidätkö minustakin vähän? — kysyi rouva Jones hymyillen. — Poika heittäysi hänen kaulaansa. — Miten en teistä pitäisi, hyvä täti! Eihän minulla ole koko maailmassa muuta kuin te, ja te olette niin hyvä! Minun tovereillani on kaikilla äidit, veljiä ja sisaria. Se mahtaa olla hyvin suloista, kun on omaisia. On niin ikävää viettää lupa-ajatkin täällä koulussa, kun kaikki muut toverit ovat perheittensä luona. Minulla ei ole omaisia, rakas täti, ja se on surullista, — Rouva Jones lohdutti: — Sinulla on yksi omainen, sinun äitisi... sukulainen. Te tulette kumpikin onnellisiksi ja sinun äitisi myöskin, niinkuin on onnellinen se, joka näkee kaikki ilman että häntä itseään nähdään. — Rouva Jones hymyili ja hyväili pojan älykästä otsaa.

Keskustelu jatkui samalla lailla, täynnä pikku asioita, lapsellisia kysymyksiä ja molemminpuolisia hellyydenosoituksia. Vihdoin kuului rummunpäriä, joka merkitsi vierailuajan loppua. Perpetua jätti salin viimeisenä vieraista. Hän ja poikanen vaihtoivat suudelman ja syleilivät vielä kerran hellästi. Sitten rouva Jones poistui koulusta, koettaen salata liikutustaan ja pyyhkäisten tuon tuostakin kyyneleisiä silmiään.

Kello löi jo neljää, kun hän astui Parisin laidassa olevan rakennuksen ovesta sisään ja nousi kuudennessa kerroksessa olevaan pieneen ja vaatimattomaan asuntoonsa. Siistittyään itsensä hän avasi kaapin, otti yhdestä sen laatikosta hermostunein käsin samettipussin. Siinä oli erilaisia esineitä, joiden joukossa aivan uusi kultasormus ja kaksi kokoontaitettua ajan kellastuttamaa kirjettä. Ainoastaan kirjeet näyttivät kiinnittävän hänen huomiotaan, sillä hän pani muut esineet takaisin pussiin ja vaipui noita kahta paperia katsomaan, tietämättään puhellen ääneen ja katkonnaisesti rukoillen: — Niin täytyy käydä ja niin käy. Jumala ei varmaankaan tuomitse minua siitä. — Äkisti hän asetti kirjeet pöydälle, vei kä-

det otsalleen ja lausui tuskallisesti: — Ei, eil... En voi, en voi... tehdä niin... Ehkä... myöhemmin!... Se hetki tulee... Enkä tahdo murtaa heidän sydäntänsä. He rakastavat niin häntä... Jos he tietäisivät!... Jumalani, Jumalani! Sääli minua! — Muutaman minuutin ajan hän seisoi sillä tavoin kumarruksissa ja nyyhkyttäen, nähtävästi taistellen jonkun voimakkaan halun ja tehdyn tai aikomuksensa olevan pahanteon tunteen välillä. Sitten hän tarttui taas kirjeisiin. Hän luki niitä vuorotellen, yhäti jatkaen yksinäistä puheluaan. — Minkävuoksi tekisin paha tuolle miehelle? Hän näytti niin hyvälle... Miten hän katsoi tyttöä! Mikä hellyys oli hänen silmissään. Ja kuinka suuri olisi hänen onnensa, jos hän tietäisi!... — Mutta samassa hän muutti mielensä: — Niin, mutta he, nuo raukat! — Jim parka, Edith parka!... Mikä suru se olisi heille. He eivät tiedä mitään, epäile mitään. He rakastavat niin häntä. — Hermostunein käsin hän rypisteli kirjeitä kuin repiäkseen. — Ei, on parempi, että asiat jäävät tälle kannalle. Tuon miehen onni tekisi toiset onnettomaksi. Ja sitten on minun pikku Dickini. Minä tahdon, että hän on tuleva onnelliseksi. Sanoin hänelle, että hänen äitinsä on kuollut. Olet kuollut, Peggy raukka. — Hän pyyhki silmänsä ja asetti kirjeet takaisin pussiin ja pussin kaappiin. Lohduttoman epätoivoisen näköisenä hän katseli sinistä taivasta, joka näkyi ahtaasta ikkunasta. — Minä en ole paha, Herra. Siitä on jo päälle kahdeksan vuotta, kun teko tehtiin. Ja nyt, miten voin korjata tekoni. Sen korjaaminen olisi pahempaa kuin itse paha. — Hän astui pienelle parvekkeelle ja lähetti molemmin käsin lentosuukkoja avaruuden halki Vanvesin lyseota kohti. — Dick, minun pikku Dickini, minun poikani. Minä valehtelin sinulle, kun sanoin, että äitisi on kuollut. Hän ei ole kuollut, mutta hän on kuoleva valheestaan, Mutta sinä, sinä elät ja tulet onnelliseksi. — Ja ajatellessaan uhraustaan Peggyn kasvot kirkastuivat. Hän sai uutta tarmoa, niinkuin hän olisi äidinrakkautellaan saanut synninpäästön siitä kaukaisesta rikoksestaan, jonka hän äsken oli itsekseen tunnustanut.

Perpetua Jones oli tarmokas nainen. Tultuaan muutamia vuosia takaperin Englannista Ranskaan hän oli ryhtynyt ahertamaan työssä ilman lepoa. Hallitessaan täydellisesti molemmat kielet hänen ei ollut vaikeata hankkia itselleen tarpeelliset todistukset opetustointa varten. Hän ei kammonut raskaimpiakaan ponnistuksia. Saatuaan paikan eräessä laitakaupungin koulussa hän hankki tämän niukan palkan lisäksi tuloja yksityistuntien avulla. Olipa sää minkäläinen tahansa, hän sai niiden takia juosta joka ilmansuuntaan Parisissa. Hän ei pyytänyt apua keneltäkään, ja käytti vähäiset vapaahetkensä niukan ruokansa laittoon ja vaatimattoman vaan aina siistin pukunsa huolehtimiseen. Kuitenkin hänelle oli joka torstai rajattoman onnen ja ilon hetki, saadessaan mennä Vanvesin lyseolle ja syleillä Dick poikaistaan, ainaisen huolenpitonsa esinettä, jonka hyväksi hän ilolla kärsi kaikki vastukset. Ja poikanen kasvoi ruumiillisesti ja henkisesti, tietämättä tämän äidillisen uhrautuvaisuuden suuruutta.

Myöskin tohtori Montclair oli vaipunut yksinäiseen mietiskelyyn kauniissa talossaan Vincennesissä, Parisin itäpuolella. Suloinen unelma oli hiljoilleen syntynyt hänen mielessään. Saavuttuaan käynniltään eläintarhassa hän oli heti mennyt huoneeseensa. Ja siellä ponnistaen kaikki tahdonvoimansa hillitäkseen mielikuvituksen häiritsevän vaikutuksen hän katseli kauan tyttärensä, Jeannensa kuvaa. Tuo hänen tielleen niin äkisti ilmestynyt tyttönen oli tavattomasti rakastetun vainajan näköinen.

Tohtori Montclair oli voimakastahtoinen mies. Sitä ominaisuutta hän oli elämänsä varrella näyttänyt tiedemiehenä, sairaan vuoteen ääressä, ja siinä kurissa, jossa hän piti omat tunteensa. Hän alistui kärsimyksiin tyynenä, vaikkakin lohduttomana. Hän oli koko iäkseen pukeutunut suruun, koska hän ei enää voinut odottaa itselleen tulevaksi mitään onnea tai iloa. Hän tiesi oman surunsa parantumattomaksi, ja lievensi sitä auttamalla kykynsä mukaan lähimäistensä kärsimyksiä, pitäen itsekkäänä vetäytymistä varakkaan miehen huolettomaan erakkoelämään. Nyt oli äkkiä hänen elämänsä synkälle taivaalle ilmestynyt toivon tähti. Amy Barnham näkyi tohtorin hämmentyneille silmille kuin ylikuonnollisen loisteen valaisemana.

Vihdoin tohtori tempautui irti mietiskelystänsä. Hän kutsui palvelijansa. — Bruno, — sanoi hänelle tohtori. — Tahdotko tehdä minulle palveluksen? Osta parasta lajia makeislaatikko. Mene sitten Barnhamin eläintarhaan ja pyydä tavata rouva Barnhamia. Pyydä puolestani häntä tulemaan tyttärineen tänne... vaikka huomenna... viiden aikaan juomaan teetä kanssani puutarhassa. — Palvelija aukoi hämmästyneenä silmiään. — Olet hämmästynyt, ystäväni: sinä et ymmärrä minua. Ymmärrät sen sitten. — Hyvä, herra. Lähden heti. — Odota. Siinä ei vielä ole kaikki. Pyydä äidiltä, että saat itse antaa makeislaatikon »neiti Amylle». Kun pääset hänen luokseen, niin katsele häntä, katsele tarkasti, ymmärräthän, Bruno... — Ja hän lisäsi hymähtäen: — Ei noilla pyöreillä kummastuneilla silmillä, vaan tarkkaavaisilla ja selvänäköisillä, niinkuin tahtoisit hänen kuvansa silmäteriisi.

Bruno lähti. Isäntänsä uskottuna palvelijana, joka oli koroitettu luotetun ystävän asemaan, hän ei turhia tutkinut itseksensä, mitä tämä hänen lähetystoimensa merkitsi. Ainoa seikka joka ihmetytti häntä, oli omituinen hilpeys tohtorissa, jossa pitkään aikaan ei ollut mitään sellaista näkynyt. Mitä onnellista oli mahtanut tapahtua tohtorille?

Tuolla markkinateltassa kelpo palvelija ymmärsi isäntänsä sanat. Pelkkä tytön näkeminen vajoitti hänet muistojen ja mietteiden kuiluun. Hänen täytyi ponnistaa muistiaan, voidakseen esittää tohtorin lähettämän kutsun äidille ja tyttärelle. Hämällään ja punastuen edellinen kiitti hänelle osoitetusta kunniaista ja Amy huusi innoissaan: — Kyllä, kyllä, äiti, oi, me menemme kiltin tohtorin tykö! Emmekö menekin, rakas äiti? — Bruno palasi kotiin pää pyörällä tuon ihmeellisen yhdennäköisyyden

johdosta. Hän löysi isäntänsä puutarhasta, jossa tämä häntä odotellen kulki edestakaisin. — No, Bruno, toimititko asiani? — kysyi tohtori levottomuudella. — Kyllä, herra tohtori, kyllä. Ja . . . Tarkastitko pikku tyttöä? — Herra tohtori saa uskoa, että minä häntä katselin. Se on aivan hämmästyttävää . . . Mutta voiko olla mahdollista! — Montclair ei kysynyt enempää, hän sanoi vain: — Tule! Ja he menivät tohtorin huoneeseen. Siellä tohtori otti valokuvan pöydältä ja pani sen palvelijan eteen. Montclair lausui kiihkeästi: — Siis minä en ole hullu, Bruno: silmäni eivät siis ole pettäneet enkä näe harhanäkyjä? — Hän on ilmetty neiti Jeanne, sanoi palvelija. — Ja vielä yksi seikka, jota tohtori ei ole ehkä huomannut . . . ? — Mitä minä en ole huomannut? — Ehkä tohtori muistaa, että Jeanne neidillä oli oikealla ohimolla korvan lähellä lumivalkoinen hiuskiehkura? — Aivan niin, — virkkoi Montclair syvästi liikuttettuna. — Onko tälläkin pienokaisella . . . ? — On, herra tohtori. Hänellä on valkea kiehkura samassa paikassa ja se muodostaa sievän täplän muuhun tukkaan, joka on kuin kultaa. — He vaikenivat kumpikin samasta selittämättömän asian aiheuttamasta tunteesta. Tohtori kuitenkin hillitsi liiketuksensa pian ja sanoi: — Elkäämme puhuko enää siitä, Bruno. Me olemme kenties kumpikin saman harhanäön uhreja. Mitäpä yhteistä voisi olla Jeannen ja eläintenkesyttäjäjoukkueen lapsen välillä? Hän on heidän tyttärensä ja he näyttävät jumaloivan häntä. Mutta hän ei ole ollenkaan heidän näköisensä, vaan muistuttaa elävästi Jeannea . . . Elkäämme enää puhuko tästä, Bruno. Halusin kuulla sinun mielipiteesi, ja kun nyt olen sen kuullut, sanon itselleni, että minä tein tyhmästi, lähettäessäni sinut sinne. Nyt saamme molemmat siitä kärsiä. Älkäämme ajatelko sitä enää. Kamaripalvelija painoi päänsä kumaraan ja poistui ääneti. Kun hän avasi oven, kutsui Montclair hänet takaisin. — Tulevatko he huomenna? — hän kysyi miltei arasti. — Kyllä, tohtori. Tyttönen näytti hyvin tyytyväiseltä, ja rouva sanoi, että he tulevat. — Tohtori nyökäytti päätään. — Niin, minä olen ollut tyhmä. Mutta koska se kerran on tapahtunut, ei auta enää sitä katua. Minä pyydän että rouva Palain laittaa heitä varten tarjoilun puutarhan kioskiin ja varaa sinne semmoisia herkkuja, joista lapset pitävät.

Kutsuista muodostui todellinen juhlahetki tohtori Montclairille, hänen uskollisille palvelijoilleen ja kutsutuille. Tohtorin toivomuksen mukaan rva Palain oli valmistanut oivan vastaanoton vieraille. Hänkin tunsu isäntänsä surullisen elämäkerran ja oli ainoan hellästi rakastetun poikansa hengen pelastamisen takia rajattomasti kiintynyt isäntäänsä ja etsi kaikkia mahdollisia tilaisuuksia osoittaakseen hänelle kiittolisuuttaan. Samalla hän iloitsi saadessaan nähdä tyttönsä, jonka suloisuutta Bruno oli innostuneesti kehumut. Hän rakensi pöydän kioskiin, joka oli puutarhan varjoisimmassa nurkassa. Kaunein pöytäliina asetettiin siihen, parhain pöytäkalusto otettiin esille, ihanimmat vuodenajan hedelmät ja taiturin kädellä valmistetut kakut komeilivat posliinilautasilla. Ansaitulla tyytyväisyydellä rva Palain mutisi itseksensä laitoksiaan katsoessaan: — Enpä usko että tuo pienokainen on

nähty tällaista noissa vankkureissaan. Nyt häntä kohdellaan kuin prinsessaa.

Täsmälleen viiden aikana soitti rouva Barnham tyttäriin portin sähkökelloa. Bruno kiiruhti heitä vastaan ja luontevuudellaan karkoitti heidän luonnollisen ujostelevaisuutensa. Hän saattoi heidät saliin. Tohtori Montclair astui pian sisään ja tervehdittyään herttaisen kohteliaasti nuorta naista hän tutki pienen potilaansa vointia. Hän uudisti siteen ja huomasi, että haava oli jo niin arpeutunut, että kättä saattoi varovasti käyttää, kun sitä aika ajoin lepuutti kannattimessa. Tätä tehdessään hän ihailevin silmin katseli edessään olevaa viehkeää ja raittiin tervettä olentoa, joka keveässä valkoisessa puvussa kultaisine hiuksineen näytti kevään hengettarelta. — Kas niin, — virkkoi Montclair. — Illanviettomme saattaa tulla keskeytetyksi ja rouva Palainin jätelö sulaa, jos viivymme täällä.

Kolmikannassa he laskeutuivat puutarhaan ja saapuivat kioskille, jossa rouva Palain ja Bruno odottivat heitä katetun pöydän luona. Aryn silmät loistivat ja punainen kieli lipaisi huulia, jotka olivat vetäytuneet herkuttelevaiseen hymyyn. — Miten nuo kaikki mahtavat olla hyviä! — hän sanoi teeskentelemättömästi. — Amy, Amy! — torui hänen äitinsä. Mutta tämä toruminen hälveni tohtorin, Brunon ja rva Palainen iloiseen nauruun. Ryhdyttiin syömään. Amya häytti se, että hän oli tottumaton käyttämään vasenta kättään. — Istuudu tähän viereeni, pikku neiti. Minä syötän sinua kuin pikku lasta. — Hopeankirkas nauru kaikui taas tyttösen kurkusta. — Niinkuin pikku lasta, herra tohtori? Viettekö lusikan suuhuni? — Aivan niin. — Mutta silloinhan minun täytyy istua teidän sylissä. Niinhän pikku lapset tekevät. — No tee sinäkin niin, pikku neiti. — Amy ei pyydäntänyt itseään. Yhdellä hypäyksellä hän oli Montclairin luona ja kiipesi kursailematta hänen syliinsä aukaisten sitten suunsa kuin linnunpoika, joka odottaa emonsa tuovan ruokaa. Jokaista suupalaa hän säesti iloisella naurulla. Mutta mitä oli lapsen ilo verrattuna siihen, mitä tunsu mies, jonka sydämen hän oli kokonaan valloittanut. Erikoisesti tohtoria tähyilivät molempain palvelijoiden lämpöisen osanottavaiset katseet. Sitten noiden synkkien surupäivien he eivät olleet nähneet noilla miehekkäillä kasvoilla sellaista kirkasta iloisuutta. Montclair ei enää koettanut vastustella tunnettaan: hän antautui mielikuvitukselleen, josta herääminen saattoi myöhemmin tulla niin raskaaksi. Hän oli tällä hetkellä todellakin isoisä: hän oli isä, kuten noina onnen aikoina, jotka olivat kyynelsumun takana. Lapsikin mukautui tohtorin unelmaan. Hän näytti maksavan rakkauden rakkaudella. Hänen kauniit kirkaat silmänsä katsoivat suoraan Montclairin silmiin ja sytyttivät sinne toivon tullen, joka niin omituisesti oli alkanut viritä hänen sydämessään. Mutta samalla lapsen herttaisuus valloitti muutkin sydämet hänen ympärillään.

Aika kului, ja vieraiten täytyi lähteä näytännön vuoksi. Tohtori saattoi vieraitaan. Heidän kulkiessaan hitain askelin ristikkoporttia kohti tohtori kysyi: — Kuinka kauan aiotte viipyä Vincennesissä? — Kolmi-

sen viikkoa. — Ja minne suuntaatte sitten matkanne? — Emme tiedä vielä varmasti. Ehkä pysyttelemme läheisellä maaseudulla, tai mahdollisesti siirrymme paljon kauemmaksi: Lilleen, Nancyyn, ehkä Bordeauxiin saakka. — Ah! — huokasi Montclair raskaasti. Hän tuns sydäntänsä ahdistavan. Hän jatkoi: — Entä milloin ajattelette palata Vincennesiin? — Tulevana vuonna, jos Jumala suo ja tulot ovat hyvät. — Montclair aukaisi portin ja saattoi vieraitaan vielä vähän matkaa puistokatua. Sitten hän palasi pää kumarassa ja sydän raskaana.

Nyt tuli vastavaikutus. Kaunis mielikuva alkoi luhistua kokoon. Miksi hän oli avannut sydämensä oven mielikuvituksensa julmalle valheelle? — Palatessaan hän tapasi molemmat palvelijat purkamassa kemupöytää. He keskustelivat matalalla äänellä. Montclairin lähestyessä he vaikenivat hämillään. Kuten hän tuonaan halusi kuulla Brunon mielipiteen, hän nyt tahtoi tietää keittäjättären ajatuksen. — No niin, rouva Palain, — hän kysyi. — Mitä pidätte pienestä ystävättärestäni? — Se on oikein kultanen, tuo lapsi! — huudahti kelpo eukko. — Eikö olekin, rouva Palain eikö olekin! Ei voi ajatella viehättävämpää olentoa. — Hän vei käden otsalleen ja kysyi empien: — Ettekö ole . . . huomannut . . . jotakin? — Palvelijatar vavahti. — Voi, herra tohtori, minä en uskalla . . . en uskalla lausua mitä ajattelen. — Sanokaa vain, rouva Palain, sanokaa. Varmaankin olette huomannut ketä tuo lapsi muistuttaa? — Se on aivan tavatonta, tohtori. Hän on aivan kuin kuva tuolla sisällä, . . . kuin neiti Jeannen kuva. — Niin, eilen sanoi Bruno samaa. Miten sellainen yhdennäköisyys on mahdollista? Tämä lapsi ei ole minun sukuani. Hän on eläintenkesyttäjän tytär, tuon nuoren naisen tytär, joka äsken oli täällä ja joka tosin on kaunis, mutta jolla ei ole ainoatakaan, ainoatakaan tyttärensä piirrettä. Yhtä suuri ero on heillä kuin päivällä ja yöllä. Ja minä, hyvä rouva Palain, minä olen kuin mieletön, minä menen sekaisin, kaikki minulle huutaa, että tuo lapsi on liiaksi Jeannen näköinen ollakseen . . . Oh, se on kauheata! Te ette minua ymmärrä, te ehkä sanotte, että tohtori Richard Montclair on tullut hulluksi. Ja kauheinta on se, että te olette siinä oikeassa. — Hän istuutui, nojausi pöytää vastaan ja peitti kasvosensa molemmin käsin.

Tohtori Montclairin sydän ja järki olivat kuin lumotut. Mitä voi hänen tahtonsa sellaista lumousta vastaan? Turhaan hän joka päivä sanoi itselleen, että oli jo aika tehdä loppu tuosta suloisesta unelmasta ja karkoittaa harhanäyt. Hänen tarmokkaimmatkin päätöksensä hälvänevät Amyn hymyilyn edessä. Eivätkä Bruno ja rva Palain olleet sen kykenevämpiä vastustamaan tyttösen viehätystä. — Hän on loihtinut meidät, tuo pikku veitikka, — sanoi kamaripalvelija. — Jospa hänen vanhempansa luovuttaisivat hänet meille! . . . Tohtori ottaisi hänet ilolla lapsekseen ja ilo palaisi taaskin taloomme. — Luopua Amysta? Hänen vanhempansa eivät olleet sellaista ajatelleetkaan. Luopuvatko isä ja äiti niin helposti lapsistaan, vaikka niitä on useampia? Ja Amy oli ainoa lapsi ja vanhemmat suorastaan jumaloivat häntä. Mutta tohtorin huo- maavaisuus hiveli heidän mieltään. Heillä oli nyt oikeus käydä mielensä

mukaan tohtorin huvilassa ja he käyttivät, se täytyy sanoa, tätä oikeuttaan hyvin hienotunteisesti. Sensijaan Amy käytti sitä ikäisensä koko kiihkeydellä. Kaunis puutarha veti häntä puoleensa, se oli hänen valtakuntansa. Amy oli talossa kuin kotonaan, se oli hänen lapsenparatiisinsa. Kaikkiällä hän siellä sai osakseen hymyilyjä ja hyväilyitä. Useasti hänet pidätettiin päivälliselle ja rva Palain valmisti häntä varten hänen mieliruokiaan.

Mutta päivä kului toisensa jälkeen ja jälellä oli viimeinen viikko Barnhamin eläintarhan lähtöhetkeen. Rva Barnham näki huolenpilven kasvavan tyttärensä otsalla erohetken uhatessa. Kerran sanoi Amy valittavalla äänellä: — Äiti, miksi me lähdemme pois? Emmekö voi jäädä tänne oikein olemaan? — Nuoren äidin järkevimmätäkään selitykset eivät voineet poistaa lapsen surua. Mitenkäpä voitiin sovittaa yhteen seurueen lähdön välttämättömyys ja tyttösen halu jäädä paratiisiinsa tohtori Montclairin luona? Se asia ratkaistiin kuitenkin aivan yksinkertaisella tavalla. Suunnitellessaan ansiomahdollisuuksiaan James Barnham oli huomannut, että olisi edullisinta kierrellä talveen saakka Parisin ympäristöllä. Tätä varten oli tarpeen kaluston vähälukuisuus ja liikunnan helppous, ettei tarvitsisi niiden takia menettää aikaa yhdellä paikakunnalla. Hän ajatteli senvuoksi vuokrata joksikin aikaa vaimolleen ja Amylle kalustetun huoneen siksi ajaksi, jonka hän viipyi tällä matkalla. Edith kuitenkin kieltäytyi eroomasta miehestään. Mutta mitä tehtäisiin Aryn kanssa? Sattumalta sai Montclair kuulla asiasta ja hän ehdotti: — Ellette sitä pidä pahana, niin uskokaa meille Amy. Te tunnette rouva Palainin, tiedätte, että lapsi on hyvässä huomassa ja hän jää talveen saakka meille. — Puolisot neuvottelivat keskenään ja saman päivän iltana tohtori suureksi ilokseen sai ehdotukseensa myöntävän vastauksen. Mutta samassa kirjeessä rva Edith pyysi tohtoria suomaan anteeksi, etteivät he voineet noudattaa hänen kutsuaan iltapäiväkäynnille, koska hänen tätinsä, rva Jones, oli kasvattinsa kanssa heidän luonaan. Montclair vastasi heti: — Elköön se olko esteenä. Teidän tätinne ja hänen hohkkinsa ovat tervetulleita, jos heitä haluttaa nauttia kanssamme illalista. — Kirjoittaessaan nämä ystävälliset rivit Montclair ei aavistanut, että hän täten tahtomattaan avasi ovensa uusille suruille.

Kun uudet vieraat Aryn ja rouva Barnhamin johtamina astuivat tohtorin portista sisään, oli vastaanottajien joukossa eräs silmäpari, joka hämmentyneenä kiintyi tarkastamaan Peggy Jonesia. Bruno tunsi kasvot, mutta ei voinut muistaa, missä hän ennen oli ne nähnyt. Tunsiiko Perpetua samanlaista hämminkiä? Ainakaan hänen piirteensä eivät mitään ilmaisseet. Hän säilytti hillityn käytöksensä, nauttien vain Dickin onnellisuudesta. Pikku orpo oli kuin yhdellä iskulla siirretty unelmien maahan, jossa toteutuivat hänen hartaimmat toiveensa; hän oli saanut leikkiverin, sisaren, jota hän ajatuksissaan niin usein oli kaivannut. Hän kulki kuin satumaisessa metsässä, joka oli täynnä villedä eläimiä. Sillä hänen nopea siirtymisensä eläintarhasta, jossa hän oli katsellut erilaisia eläimiä, tohtorin puistoon pan ihänen yksitoikkoiseen elämään tot-

tuneessa mielessään kaikki näkemänsä sekaisin. Vanvesin lyseossa eläessään hän ei ollut nähnyt mitään tällaista ja harvoilla kävelyretkillään Peggy Jonesin kanssa hän oli vain tutustunut Parisin laitakaupungeihin.

Montclair oli poissa sairaskäynnillään silloin kun vieraat saapuivat. Hän tapasi rouva Jonesin siis vasta palatessaan kotiinsa. Hän tervehti sydämellisesti tätä ja pientä lyseolaista. Sitten hän tarjousi näyttämään rva Barnhamille Amyn tulevan huoneen.

Tohtori johdatti vieraansa toiseen kerrokseen. Siellä oli Amya varten valmistettu kaunis ja iloinen huone tohtorin huoneen ja keittäjäntären pikku kammion väliin. Edith Barnham virkkoi tyttarelleen syleillen häntä: — Minä toivon, Amy, että osaat olla kiitollinen siitä hyvästä, jota herra tohtori sinulle osoittaa. Sinulla ei ole koskaan ollut tällaista asuntoa. — Tällöin kuului kirkas ja lapsellinen ääni sanovan hiukan surumielisesti: — Sinä olet hyvin onnellinen, Amy, kun sinulla on näin kaunis huone. — Dick se näin puhui. Äänen sävy ilmaisi hiukan kateutta. — Montclairia liikutti orvon surumieliset sanat. Kun vieraat lopulta sanoivat hyvästi, kääntyi tohtori erikoisesti Peggy Jonesin puoleen. — Nyt kun tunnette tien tänne, hyvä rouva, on teidän helppo käydä täällä toistekin. Ottakaa mukaan holhokkinne ja jos haluatte, voi Dick viipyä täällä viikon pari pikku ystävättärensä luona. — Sanoessaan hän näki poikasen silmäin loistavan ilosta ja Peggyn silmäin täyttyvän kyyneleillä. Tohtorin kättä pusertava käsi oli kostea ja peloittavan kuuma ja sitä seuraava katse niin täynnä syvää kiitollisuutta, että Montclair tunsii liikutusta. Pian hän sai toisenlaisenkin palkinnon hyvydestään. Palattuaan vieraita saattamasta ja istuuduttuaan kioskiin hän vaipui surumieliseen mietiskelyyn. Silloin tuli hänen luokseen Amy, joka nyt oli jäänyt taloon. Tyttönen kietoi käsivartensa ystävänsä kaulaan ja kuiskasi hellällä sydämellisyydellä: — Miten te olette hyvä, tohtori! — Ja hän painoi raikkaat huulensa Montclairin otsalle, hyväily, jota hän ei tähän saakka ollut rohjennut tehdä. Montclair näki tyttösen silmäin olevan liikutuksesta kosteat. Lapsi oli ymmärtänyt hänen ajatuksensa ja heidän sydämensä sykkivät samalla lailla. Tohtori vastasi hyväilyyn painaen rakkaan lapsen sydäntään vasten ja sanoen: — Pikku Amy, pikku Amy! Minulla oli kerran samallinen pikku tyttö kuin sinä, joka oli sinun näköisesi, ja minä kadotin hänet. — Senvuoksiko silloin siellä puistossa itkette, kun ensi kerran näin teidät? — Ah! Näitkö sen, lapseni, ja oletko pitänyt sen muistossasi? — Kyllä näin ja minäkin olin surullinen. En ollut koskaan nähnyt miehen itkevän. Mutta nyt ette saa itkeä, koska minä olen teidän luonanne ja koska minä olen teidän pikku tyttönne näköinen ja koska minä rakastan teitä niinkuin hänkin rakasti. — Näin virisi miehen ja lapsen välillä lapsellinen ja suloinen keskustelu, joka yhä enemmän vahvisti heitä yhdistävää sidettä.

Sen keskeytti Brunon tulo. Palvelija pysähtyi muutamien askelien päähän. Hänen kasvonsa olivat vakavat, miltei huolestuneet. — Mitä tahdot, Bruno? — Minä tahtoisin puhua tohtorin kanssa, jos tohtori sen sallii. — Tohtori lasi tytön sylistään ja sanoi: — Mene leikkimään, pik-

karaiseni, päivälliseen on vielä tunti aikaa. — Tyttönen poistui iloisen ja kutsuen luokseen nuorta koiraa, joka hyppien ja haukkuen seurasi häntä. — No, Bruno, mitä sinulla on asiaa, ? — kysyi tohtori. Palvelija tapaili sanoja. — Äsken, vielä kymmenen minuuttia sitten en tiennyt, tai paremmin sanoen, en enää muistanut sitä, minkä nyt tiedän. On kysymys tuosta naisesta, joka äsken oli täällä. — Montclair katseli häntä uteliaasti. — Ystäväni, täällä oli äsken kaksi naista: Aryn äiti ja toinen. — Tarkoitan juuri tuota toista. Minä olen nähnyt hänet kerran ennen . . . kauan sitten . . . kahdeksan vuotta takaperin. — Kahdeksan vuotta takaperin? — huudahti Montclair, jonka mielenkiinto äkkiä heräsi. — Aivan niin, tohtori. Minä tunnen hänet varmasti. Hän on hiukan vanhentunut siitä, mutta kasvot eivät ole muuttuneet. — Tohtori vavahti. — Ole varovainen, Bruno. Sinä voit erehtyä. Kahdeksan vuotta takaperin . . . silloinhan . . . Jeanne kuoli ja me matkustimme Englantiin . . . ja toimme hänen ruumiinsa tänne sukhautaan. — Palvelija kumarsi. Asia on niin. Pyydän anteeksi, että herätän surullisia muistoja. Mutta minun täytyi sanoa se tohtorille, koska se on niin tärkeää. — Sinä siis olet varma siitä, että olet sinä vuonna nähnyt tämän naisen? Missä? Täälläkö Ranskassa? — Ei, tohtori. Lontoossa, hotellissa . . . siellä, jossa . . . — Jossa Jeanne kuoli? Sitäkö tarkoittit? — Sitä tarkoitin, tohtori. — Montclairin kasvot muuttivat väriä ja hän tarttui rajusti palvelijan käteen. — Oletko varma asiasta, Bruno? Oletko varma, että tunnet tuon naisen? — Minä tunnen hänet, tohtori, yhtä varmasti kuin nyt näen teidät edessäni. — Seurasi vaitiolo. Herra ja palvelija seisoivat äänettöminä vastakkain katseissaan yhteinen levottomuus ja tuska.

IV

Se mitä Bruno puhui oli totta. Kahdeksan vuotta takaperin nämä molemmat miehet virallisen sähkösanoman saatuaan olivat matkustaneet Lontooseen ja siellä menneet suoraa päätä syrjäisessä paikassa sijaitsevaan hotelliin. Mutta he tulivat liian myöhään. Kuusi päivää aikaisemmin Jeanne Navailles oli kuollut, synnytyttyään lapsen, joka myöskin oli kuollut. Montclairilla ei ollut muuta lohdutusta ollut kuin tuoda mukanaan Ranskaan vainajan ruumis. Hänen oli täyynyt tyytyä henkikirjurin vaillinaisiin tiedonantoihin, joiden mukaan kuolleena syntynyt lapsi oli oletettu rva Jeanne Navaillesin pojaksi. Miten tämän tapauksen yllä oli sellainen hämäryys? Nuori leski oli hyvissä varoissa. Lähtiessään matkalle hän varmaankin oli saanut lääkäriltä tiedon tilastaan. Minkä onnettoman kohtalon takia Montclair ei ollut saanut tietoa tyttärensä matkalle lähdöstä, saapumisesta Lontooseen ja hänen jäämisestään tuonne pahanpäiväiseen hotelliin? Tuskan ja epäilyksen kiihoittamana Montclair oli koettanut tutkia asiaa. Virastot eivät olleet voineet antaa mitään tarkempia selityksiä. Kättilö, jonka selityksien perusteella virallinen asiakirja oli laadittu, oli iäkäs ja viinaan menevä ja

hänen muistinsa hatara. Hän muisti vain, että hän oli samana päivänä samassa talossa antanut apua kolmelle sairaalle, joista yksi, ranskalainen oli ollut kuoleman kielissä. Kun lääkäri kutsusta saapui paikalle, oli sairas ollut tiedoton eikä ollut siitä enää herännyt. Hänen matkalaukustaan löydettyjen paperien nojalla saatiin hänen nimensä selville ja voitiin antaa tieto tohtori Montclairille. Mutta se aika, joka kului, ennenkun hän saapui paikalle oli jo kerinnyt verhoamaan tapahtuman hämäryyteen, jota oli mahdoton selvittää.

Ja nyt, kahdeksan vuoden kuluttua, näytti äkkiä ilmestyvän tilaisuus saada jotakin, vaikka edes heikkoa valaistusta asiaan. Bruno oli tuntenut Peggy Jonesin naiseksi, jonka hän ohimennen oli nähnyt hotellissa tuona surun aikana. — Ilta, joka seurasi tohtorin ja hänen palvelijansa keskustelua, oli täynnä levottomuutta ja hämminkiä. Amynkaan läsnäolo ruokapöydässä ei voinut temmata tohtoria kalvavista mietiskelyistään. Itse asiassa oli tyttönen syynä palvelijan muiston äkilliseen virkistymiseen. Hänen tavaton yhdennäköisyytensä Lontoossa kuolleen nuoren rouvan kanssa, hänen olentonsa herättämät ja kirkkastamat muistot hämmensivät Montclairinkin ajatukset ja saivat kaikesta todennäköisyydestä huolimatta hänet jotakin toivomaan ja epäilemään. Sillä tohtori mietti nyt itsekseen, että ehkä oli voinut tapahtua erehdys asiakirjain laatioille, että ehkä kuolleenä syntynyt lapsi ei ollutkaan Jeannen, että ehkä Jeannen lapsi vielä eli, ja että ehkä oli olemassa sellainen mieletön mahdollisuus, että tuo lapsi oli Amy Barnham. Niin järkevä ja itsensähillitsevä kuin Montclair olikin, tunsu hän kaiken todellisuuden ja mielikuivituksen menevän tässä sekaisin, suloisen toivon yhä uudestaan virkoavan kaikista vastaväitöksistä huolimatta.

Vihdoin järki pääsi voitolle ja hän teki päätöksen. Hänen ali luovutava kaikesta vaarallisesta ja hyödyttömästä etsiskelystä. Ihmeteltävä yhdennäköisyys saattoi olla vain sattuman oikku. Ja jos se oli viehättänyt lohduttoman isän mieltä, ei siinä ollut mitään pahaa. Siitä oli hyötyä Amylle ja hänelle itselleen lievitystä suruun. Hän siis rakastaisi edelleenkin Amya ikäänkuin todella olisi hänen isoisänsä, ympäröitsi hänet ja hänen perheensä hellyydellään, osoittaisi sitä yksin tuota omituista Peggyäkin ja hänen orpoa holhokkiaan kohtaan. — Tämän päätöksen tehtyään Montclair tunsu itsensä virkeämmäksi. Huomattuaan, että tyttönen oli arkiutunut hänen joröydestään, hän koetti heittäytyä iloiseksi, onnistumatta sillä kumminkaan eksyttämään palvelijoittensa osaaottavaa levottomuutta.

Seuraavana aamuna aamiaispöytään tullessa tohtori luuli huomavansa kostean pilven verhoavan Amyn tavallisesti niin kirkkaita silmiä. — Mikä sinua vaivaa, pienokaiseni? — hän kysyi. Tyttö vastasi empien: — Minä ajattelen, että minä olen niin onnellinen täällä ja isä ja äiti ovat niin kaukana. Minä ajattelen myöskin eilistä poikaa, joka oli niin surullisen näköinen. — Montclair ihaili tätä tavatonta tuntehuikutta. Mutta samalla hän tunsu jonkunlaista kateutta Amyn hellyydestä. Ja kuitenkin oli aivan luonnollista, että Amy muisteli ja kaipasi

omaisiaan. Sääli kovaosaista pikkupoikaa kohtaan osoitti tytön synnynnäistä mielenhyvyyttä. — Amy, — hän sanoi ahdistuneella äänellä, — en pyytänyt vanhemmiltasi sinua tänne senvuoksi, että sinulla olisi ikävä. Haluaisitko palata heidän luokseen? — Tyttö painausi ison ystävänsä rintaa vastaan. — En, — kuiskasi hän, — mutta toivoisin, että he olisivat luonani. — No niin, virkkoi Montclair jälleen iloisena, — kirjoita heille, että minun talossani on kyllä tilaa. Mutta osaatko kirjoittaa, pikkurainen? — Amy kohoitti päätään hiukan ylpeänä: — En aivan hyvin, mutta vähän. — No, siinä tapauksessa tule minun työhuoneeseeni. Minä annan sinulle paperia ja kuoren ja niin kirjoitat oikein kauniin kirjeen äidille. — Niin tehtiin. Pian tyttönen istui tohtorin kirjoituspöydän ääressä ja kyhäsi ahkerasti kirjettä, täyttäen suurilla ja koukeroisilla kirjaimilla kolme sen sivua. Kirje oli näin kuuluva:

»Rakasäiti. Minullon hyvin hyvä olla muttami nä tahtsin nähä S-inua. Tohtori Setä KässKee sanoa etä talosa on Kyllä tilaa ja niin te voitte asua mu Kavasti ja minula olisi hausKa. Tule niinpian kun voit Minä Suuteln Sinuaja Isää ja lähetän Ter vesia Kaikile pikku tyttöltänne Joka raKasstaa teitä KaiKia. Amy Barnham.»

Tyttö näytti kyhäyksensä tohtorille, joka koetti pidättää hymyään. Hän neuvoi tyttöä taittamaan kirjeen ja panemaan sen kuoreen. Päälekirjoituksessa ja osoitteessa turvasi Amy tohtorin apuun, sillä hän oli kuullut sanottavan, että postissa vaaditaan tarkat ja selvästi luettavat osoitteet. Montclair johdatti pieniä tottumattomia sormia kynänvarressa ja pani sitten postimerkin kuoreen. — Tämä tapaus lisäsi tohtorin huolta. Hänen kiintymyksensä Amyyn oli vain kasvanut, huomattuaan tytön tuntehiikkouden ja osanottavaisuuden, mutta samalla Montclair oli huomannut, miten kiintynyt tyttö oli omaan perheeseensä. Tuskallisella alistuvaisuudella Montclair sanoi itselleen, että hänen oli kaikessa tyytyminen vain toiseen sijaan. Mitä oikeutta hänellä oli tavoitella lapsen kiintymystä. Tämän pienen surun vaikutuksesta eilinen kamaripalvelijan herättämä epäily sai hänet uudestaan valtaansa ja iltapäivällä hän neuvotteli uudestaan Brunon kanssa. Tuloksena oli toisellinen päätös kuin edellisellä kerralla. Kamaripalvelijakin kehoitti isäntäänsä tiedustelemaan Perpetua Jonesilta asiaa. Tohtori aikoi kirjoittaa kirjeen tuolle rouvalle, pyytään tätä saapumaan luokseen tärkeään neuvotteluun. Mutta taaskin tarttui häneen etinen epäily. Ei koskaan hän ollut huomannut itsessään niin vaihtelevia mielialoja. Hän lykkäsi asian huomiseen, ja kun Amy Barnhamin toinen vierailupäivä tohtorin luona alkoi, oli Montclair epätietoisempi kuin koskaan ennen. Suloinen unelma liehui hänen edessään, mutta hän pelkäsi totuutta, joka hävittäisi tämän rakkaan mielikuvan ainaiseksi.

Tapaukset pakoittivat kuitenkin häntä viemään perille aikomuksensa. Rva Palain oli lähtenyt jollekin asialle Aryn ja Fulgur-koiran kanssa. Tohtori oli sulkeutunut työhuoneeseensa ja koetti syventyä erääseen lääketieteen uusimpaan keksintöön. Äkisti arka porttikellon soitto herätti hänet tutkimuksistaan ja Bruno astui hämmentyneen näköisenä

sisään. — Mitä nyt? — tohtori kysyi. — Nyt ei tohtorin tarvitse kutsua häntä tänne! — palvelija vastasi. — Nainen on täällä ja tahtoo puhutella tohtoria. — Tohtori kavahti seisaalleen. — Mitä? Tarkoitatko tuota naista Lontoosta, tuota Barnhamin tättiä? — Aivan niin. — Siinä tapauksessa tuo hänet joutuin tänne. Mitä mahtaa hänellä olla minulle sanomista? Tuoneeko hän minulle iloa vai surua? — Peggy Jones astui sisään puettuna kuten tavallista mustiin. Hän oli tavattoman kalpea ja hillitsemätön vavistus pudisteli hänen ruumistaan. Olisi miltei voinut kuulla hänen hampaittensa kalaisevan. Sääli täytti tohtorin sydämen. Ystävällisesti hän tarjosi nojatuolinsa tulijalle, joka vaipui siihen raskaasti istumaan. — Oletteko pahoinvoipa, rouva? — tohtori kysyi kumartuen hänen puoleensa. Nainen ei voinut puhua, mutta nyökäytti myöntävästi päätään. — Kas niin, rauhoittukaa, — jatkoi Montclair. — Te näytätte olevan hyvin liikutettu. Tulitteko pyytämään minulta neuvoa? — Nainen huokasi syvään ja äänsi heikosti ja käheästi: — Minä pyydän teidän anteeksianteenne, herra tohtori. — Sanat kouristivat tohtorin sydäntä. Hän aavisti totuuden nyt tulevan häntä kohti ja tuo omituinen ja mustapukuinen nainen näytti tuovan mukanaan jotain aavistamatonta onnettomuutta. — Niin, herra tohtori, — jatkoi Peggy. — Pyydän anteeksi-antoa, sillä minun olisi pitänyt tunnustaa paljon aikaisemmin se, mitä nyt tunnustan. — Minä arvaan, — tohtori virkkoi vavahtelevalla äänellä. — Puhutte noista surullisista ajoista. Minun kamaripalvelijani tunsivat teidät toissapäivänä. Hän on nähnyt teidät kahdeksan vuotta takaperin siinä hotellissa, jossa tyttäreni, Jeanne Navailles, kuoli. Tulitteko puhumaan minulle siitä asiasta? —

Peggy Jones liukui polvilleen, risti kätensä ja toisti: — Anteeksi! — Tohtori oli hermostunut, mutta pakoitti itsensä ulkonaisesti levolliseksi. — Että voisin Teille antaa anteeksi, täytyy minun ensin tietää, mitä te olette rikkonut. — Peggy työnsi pois käden, jonka tohtori tarjosi hänelle auttaakseen hänet ylös, painui vielä kumarampaan ja aloitti tunnustuksensa, jota kyyneleet tuontuostakin keskeyttivät. Montclair kuunteli sydän lyöden, hengitystään pidättäen, liikutettuna ja hämmästyneenä. Peggy kertoi hänelle tyttären surullisista viimeisistä hetkistä. Hän oli ollut tämän nuoren rouvan huonenaapuri, oli auttanut häntä tuskan hetkinä ja pidellyt käsivarsillaan maailmaan tullutta pientä olentoa. Montclair ei voinut kestää enempää näitä tarkkoja yksityiskohtien kuvauksia, vaan keskeytti kysymällä lyhyesti: — Oliko siis luetteloon merkitty tieto väärä? Jeannen lapsi oli siis elävä? — Niin oli, — lausui nainen. — Elävä! Hän ehkä on vieläkin elossa? — Kyllä, — myönsi nainen toisen kerran. Montclairia pyörrytti. Hän oli näkevinään Amyn suloisten kasvojen hymyilevän hänelle. Hän kysyi: — Missä on tuo lapsi? Minä tahdon hakea hänet! — Peggy vapisi ja sanoi tuskin kuuluvalla äänellä: — Te olette nähnyt hänet. Hän on ollut täällä. Hän on minun holhokkini. —

Jos salama olisi iskenyt Montclairiin, ei se olisi voinut enemmän huumata häntä kuin tämä odottamaton isku, joka kukisti hänen lyhyen ilonsa. Hän vaipui nojatuoliin ja jäi siihen istumaan liikkumattomana,

mykkänä, kuurona ja sokeana, kykenemättömänä mitään ajattelemaan. Vihdoin hän toipui ja alkoi mieltä tilaansa. Hänen järkensä arvosteli äkillistä tapahtumaa ja hämää epäluulo asian todenperäisyyttä vastaan alkoi herätä. Hän tahtoi ottaa tarkemman selon odon naisen puheista. — Hyvä rouva, — aloitti hän, — olen kuullut kertomuksenne. Mutta ymmärtänette, että sellainen uutinen tarvitsee todistuksia ja että minulla on oikeus tutkia noiden todistuksien pätevyyttä. — Peggy ei pannut vastaan. Kyselkää, minä vastaan. — Montclair mielti hetkisen. Nainen näytti luotettavalta. Ja mitäpä syitä hänellä olisi ollut valehdella. Hän kysyi: — Te sanoitte äsken, että tuo pieni poika, jota olette kasvattanut, on minun tyttärenpoikani. Mutta henkiluettelossahan mainitaan lapsi kuolleenasyntyneeksi. — Aivan niin. Mutta viranomaiset erehtyivät. Kättilö antaessaan selostuksensa sekoitti rva Navaillesin lapsen erään toisen naisen lapsen kanssa, joka syntyi samassa talossa samana päivänä. Hotellin omistajatar vahvisti kättilön selitykset oikeiksi, ja hän ei ollut ollenkaan nähnyt lapsia. Sillä hetkellä kun pikku vainaja esitettiin lääkärille ranskalaisen naisen lapsena, oli tämän lapsi todellisuudessa elävänä sylissäni. — Ja minkä vuoksi ette puhunut kellekään erehdyksestä? — Kuinka olisin voinut tehdä sitä, kun en siitä vielä tiennytäkään ja kun ei kukaan kutsunut minua todistamaan asiassa? — Peggy puhui nyt sujuvasti eikä ilmaissut enää niitä katumuksen tunteita, joiden vallassa hän äsken oli vavissut. Ja tohtorista tuntui kuin hän olisi joutunut joidenkin vihamielisten voimain uhriksi. Omituinen seikka! Kuta rauhallisemmaksi ja kylmäverisemmäksi englantilaisnainen kävi ja kuta täsmällisemmin hän vastasi kysymyksiin, sitä suuremmaksi kasvoi tohtorin vaistomainen epäluulo noita niin todennäköisiä seikkoja vastaan, jotka tuntuivat aivan liian hyvin kokoonpanulta viekkaalta keksinnöltä. Ja kuitenkin, jos nainen puhui totta, jos pikku poika todella oli Jeannen poika, oli tohtorin velvollisuus päivänselvä. Hänen oli isoisänä täytettävä omantunnon mukaisesti kasvattajan tehtävä. Ah miten helppoa olisi ollut ruveta Amylle isoisäksi. Mutta tätä toista lasta varten täytyi järjen pakoittaa siihen, hänen täytyi opetella lasta rakastamaan. Mutta hän vaati, ja siihen hänellä oli oikeus, että todistettaisiin lapsen todella olevan hänen tyttärenpoikansa. Hän pyysi siis Peggy Jonesia todistamaan väitteensä. Tämä otti käsilaukustaan kellastuneen paperin, toisen niistä kirjeistä, joita hän tuonnoin asuntonsa yksinäisyydessä oli lueskellut. Hän ojensi sen tohtorille. Montclair otti sen vavisten. Ensimmäisellä silmäyksellä hän huomasi Jeannensa käsialan. Vapisevin käsin oli nuori rouva piirtänyt liikuttavat hyvästinsä isälleen:

»Rakas isäni, minä kuolen pian, menen rakastetun Mauricen ja äitini luo. Suurin suruni on, että minun täytyy kuolla niin kaukana sinusta, saamatta nähdä sinua, kuolla tässä vieraassa kaupungissa, tässä köyhässä talossa, johon minut toi ajuri, jonka olin tilani vuoksi pakoitettu ottamaan valikoimatta. Amerikasta lähtiessäni en voinut ilmoittaa sinulle tulostani ja aioin tehdä sen maihin päästyäni. Mutta aika ei sallinut sitä, sairauteni tuli niin äkkiä... Ja nyt on loppuni lähellä, rakas isä.

Toivon, että jälkeeni jäävä lapsi on sinua lohduttava surussasi. Se on niin kaunis, niin vaalea ja ruusuinen. — Kelpo nainen, joka on hoitanut minua huolellisesti ja auttanut minua kaikin tavoin tilassani on tuova sen luoksesi. Hänen nimensä on rva Jones. Ole hänelle oikein hyvä ja ystävällinen. Jos voit tuoda ruumiini Ranskaan, sijoita minut sukuhautaukseen äidin viereen. Hyvästi, hyvästi, en jaksa enempää kirjoittaa. Rukoile puolestani . . . Sinun Jeannesi.»

Montclairin täytyi monta kertaa keskeyttää lukemisen. Kaikki hänen voimansa eivät kyenneet hillitsemään uudestaan eloon herätettyä tuskaa. Hän ei voinut enää epäillä. Tuntui kuin kuollut itse olisi nousut haudastaan hänelle puhumaan, lähettänyt lapsen hänen tykönsä, ja määrännyt hänet opastamaan ja suojelemaan lastaan. Hän koetti tyyntä mieltään ja virkkoi sitten: — Hyvä on, rouva. Ajattelen järjestää asiat nykyhetkellä seuraavasti. Annan teille, jos sallitte, rahasumman, että voitte ottaa lapsen luoksenne lupa-ajaksi. Sitten tulette niin pian kuin mahdollista käymään luonani, sillä minulla on paljon asioita kysyttävänä. Lapsen tuotte silloin mukanne, että hän voi mahdollisimman mukavasti viettää lupa-aikansa. Taloni on hänelle, samoin kuin teillekin aina avoin. Elkää siis epäilkö käyttämään hyväksenne sitä, mitä minä voin teille tarjota. — Montclair veti lompakostaan tuhannen frangin setelin ja ojensi sen rouva Jonesille. Hän näki tämän silmien uudestaan kostuvan ja hänen suunsa aukeavan sanoakseen kiitoksen. Mutta hän ei saanut ääntä tulemaan. Mutta kun Montclair saattoi hänet ristikkoportille, Peggy Jones tarttui nöyrällä ja kiihkeällä liikkeellä tohtorin käteen ja painoi sen huulilleen.

Montclair palasi huoneeseensa horjuen kuin sairas. Vastavaikutus äskeisen tunteen johdosta alkoi. Hän halusi kuulustella Brunon mielihpidettä. Hän oli monissa tilaisuuksissa oppinut arvostamaan palvelijansa hyvää ymmärrystä ja luotettavuutta. Keskustelu oli vakava. Tohtori ei salannut mitään palvelijaltaan. Hän näytti tyttärensä kirjeen, jonka tuo kummallinen nainen oli tuonut. Luettuaan Bruno käänteli sitä käsissään ja oli miettiväinen. Sitten sanoi: Kirje todistaa, että puheena oleva lapsi eli vielä silloin, kun tyttärenne kirjeen kirjoitti. Siis siihen saakka tuo musta nainen ei valehtele. — Mitä tarkoitat sanalla »siihen saakka»? — Sitä, että siitä eteenpäin hän voi valehdella. — En ymmärrä sinua, ystäväni. — Herra tohtori, kirje on kirjoitettu kahdeksan vuotta takaperin, ja on siitä saakka ollut tuon naisen hallussa. Minkä vuoksi hän ei ole tuonut sitä aikaisemmin? Kahdeksassa vuodessa voi tapahtua paljon muitakin asioita kuin kuolemantapauksia. Pikku tyttö voi muuttua pikku pojaksi ja päinvastoin. — Tohtori ojensi hi hyvin kiihdyksissä. — Ah, ystäväni, oletko mieletön vai puhutko täydellä tarkoituksella? Selitä! — Bruno asetti kirjeen pöydälle isäntänsä eteen. — Tohtori on hyvä ja lukee kirjeen uudestaan. On huomattava, että siinä puhutaan vain lapsesta, sanomatta onko se tyttö vai poika. — Montclair säpsähti. Se oli totta, hän ei ollut pannut sitä merkille. Palvelijan yksinkertainen huomautus syöksi hänet taaskin epävarmuuden kuiluun. —

Tämä tekee ihmisen hulluksil — hän mutisi. — Heidän puhelunsa keskeytti Aryn iloinen tulo. Talo täyttyi iloisella naurulla ja huudahduksilla. — On omituista — virkkoi palvelija, — etten panisi niin paljon huomiota epäilyksiin, jos sanottaisiin, että tuo tyttö veitikka on kysymyksessä oleva lapsi. — En minäkään — tunnusti tohtori. — Ja kuitenkin, jos se on tuo toinen, täytyy hänen saada ensimmäinen sija.

Kului viikko ilman että Peggy Jones antoi mitään kuulla itsestään, ja tämä vaioli ihmetytti tohtoria. Mutta kahdeksantena päivänä Montclair sai samassa postissa kaksi kirjettä. Toinen oli rva Barnhamilta, toinen Peggy Jonesilta. Ensimmäinen kirje yllätti Montclairin ja vaivasi häntä. Rva Barnham ilmoitti tohtorille kohteliain lausein, että eläintarha aiottiin siirtää Fontainebleauhin ja James halusi saada luoksensa tyttärensä, jota hän kaipasi paljon. Hän pyysi tohtoria suomaan anteeksi, jos hän tulisi hakemaan tyttärensä saman viikon lopulla. Toinen kirje sisälsi, että Perpetua Jones noudattaen tohtorin kehoitusta aikoi tulla Dickin kanssa huomispäivänä asettuakseen huvilaan. Poikasen tavarat olivat mukana, koska hänen tuli jäädä asumaan »isoisänsä» luo. Kirje oli täynnä varmuutta, joka vaikutti epämiellyttävästi Montclairiin. Hänestä tuntui kuin englantilaisnainen olisi liiaksi osoittanut voitonriemua ja ottanut vaativaisen äänensävyn. Mutta hän nuhteli itseään tästä tunteesta; itsehän hän oli kehoittanut rva Jonesia tulemaan ja pitämään huolta pikku pojasta. Hän kutsui rva Palainin ja pyysi tätä panemaan kuntoon kaksi huonetta tulijoita varten. Hän lisäsi huokaisten: — Poikasen huone ei tarvitse paljon laitoksia, hän asuu siellä vain väliaikaisesti. Kun Amy Barnham lähtee pois, saa hän hänen huoneensa. — Mutta tyttönenhän lähtee vasta lokakuussa. — Ei, hyvä rouva, Amy jättää meidät näinä päivinä. Hänen äitinsä tulee häntä hakemaan. — Surunhuudahdus pääsi keittäjäältä. Hänkin oli kaikesta sydämestään kiintynyt Amyyn. — Päivä kului hyvin surullisesti. Montclair ilmoitti Amylle hänen vanhempiansa päätöksen ja tyttö osoitti mielipahaansa.

Seuraavana päivänä saapuivat rva Jones ja Dick. Tohtori oli heidän tullessaan poissa, Bruno ja rva Palain ottivat hänen puolestaan vieraat vastaan. Kun poikanen tapasi Aryn puutarhassa, virkkoi tyttö hänelle: — Kyllä on ikävää, että minun nyt juuri pitää lähteä, kun sinä tulit. Me ehkä menemme kauas. Ja jos minä palaan, ehkä sinä olet jo mennyt pois. — Oh, minä kyllä olen täällä. Hyvä tati sanoo, että minä jään tänne ainaiseksi. — Vai niin! — sano tyttönen aukaisten silmänsä suuriksi. — Oletko siis kiltin tohtorin sukulainen? — Minä luulen että niin on asia, — lyseolainen virkkoi jonkunlaisella pikku ylpeydellä, mikä ilmaisi, että »hyvä tati» oli hänelle antanut jotain tietoa asiasta.

Rva Barnham tuli aikomallansa ajalla. Tytön lähtövalmistukset eivät vieneet paljon aikaa. Rva Palain oli laittanut matkalaukun hyvään järjestykseen. Amy heittäysi lähtöhetkellä nyyhkyttäen tohtorin syliin. Eronhetki oli kummallekin vaikea. Ja tohtori Aryn mentyä oli synkkä. Hänen täytyi pakoittaa itseänsä osoittamaan Dickille hiukankaan ystävällisyyttä. Kun rva Palain kysyi häneltä, oliko Dickin vuode siirrettävä

Amyntä entiseen huoneeseen, hän vastasi kiivaudella, joka hämmästytti häntä itseäänkin. — Ei, rva Palain, jättäkää Amyntä huoneeseen siihen kuntoon kuin se nyt on. Kukaan ei saa asua siinä huoneessa . . . kunnes toisin määrään. — Dick jäi siis edelleenkin asumaan siinä huoneessa, joka hänelle oli aluksi määrätty. Ja kun tohtori kulki Amyntä tyhjän huoneen suljetun oven ohi, hänen kurkkuunsa nousi nyhkytys. Hänen täytyi tunnustaa itselleen, ettei löydetyn orvon tulo hänen kattonsa alle voinut korvata Amyntä lähdön herättämää kaipautta.

Tohtori Montclairin talo oli jälleen muuttunut surulliseksi. Elokuun lopun ja syyskuun alkupäivien kirkas aurinko valoi turhaan loistettaan huoneisiin ja puutarhaan: se kohtasi vain vakavia kasvoja. Amyntä hymy oli ollut sitä voimakkaampi ja kyennyt luomaan valoa, joka oli kirkastanut kaikkien otsat. Yksin eläimetkin kaipasivat. Fulgur haeskeli kahden päivän ajan kaikista talonsopukoista. Nähtyään etsimisensä turhaksi se läksi täyttää karkua juosemaan avonaisesta portista. Kun se ei saapunut vielä yksikään takaisin, tuli talonväelle entisen surun lisäksi vielä koiran katoaminen. Mutta varhain seuraavana aamuna kuului haukunta ja kärsimätön raaputus ristikkoportin takaa. Tuskin tohtori oli saanut avatuksi, kun Fulgur hyökkäsi sisään päästään ilon haukahuksia ja alkaen hyppiä tohtorin ympärillä. — Hiljaa, hiljaa, — sanoi Montclair silittäen koiran päätä. — Jopa sinä olet märkä ja tomuinen. Sinä tulet varmaankin kaukaa. — Bruno oli kuullut haukunnan ja kiihuhti nyt rva Palainin kanssa paikalle. — Lyönpä vetoa, — sanoi kamari-palvelija, — että se on ollut tapaamassa tyttöstä. — Se on aivan varmaa, — myönsi keittäjätär. — Katsokaa. Sillä on samallinen punainen nauha kaulan ympärillä kuin millä minä kiinnitin tytön hiukset. Ja nauhaan on kiinnitetty jokin esine. — Montclair kumartui ja irroitti koiran kaulasta silkkinauhan, johon oli sidottu taitettu paperipalane. Sitten hän avasi sen ja luki ääneen kirjeen, jonka Amy oli laatinut omalla oikeinkirjoitustavallaan. Sen sisältö oli seuraava: »Hyvä tohtoriseta. Fulgurtähtoo Nyt mennäpois Se tuli eilenilalla ja se hämmästyti meitä suuresti. Se oli yötä meilä muta ei tahoe nää olla. Minä panen sen mu Kaan Kirjeen minä syleilen teitä ja myös Herra Brunoa ja Rouva Palinia. Tahtosin mielelläni tullaFulgurin Kansa. Amy teidänpiKKu tyttönne.» — Montclair vei rakkaan kyhäyksen huulilleen ja kiinnitti sitten heltyneen katseen koiraan. — Sille täytyy nyt antaa ruokaa, rouva Palain. — Sepä tietty, tohtori, että se saa ruokaa. Sen se on hyvin ansainnut. Luulen, ettei ole monta niin viisasta eläintä maailmassa. — Ja kelpo rouva kutsui koiran kyökkiin, jossa valmisti tälle herkullisen aterian. Montclair jäi yksin mietiskelemään tapahtumaa. Kirjeessä ei ollut mainittu paikkaa, mistä se oli lähetetty, mutta siinä sanottiin että koira oli ollut yötä perillä. Kello oli nyt yhdeksän ja jos koira oli lähtenyt paluumatkalle heti Amyntä herättyä, mikä tavallisesti tapahtui seitsemältä, oli se siitä saakka voinut juosta kaksikymmentä jopa kaksikymmentäviisikin kilometriä. — Barnhamit eivät siis ole niin kaukana, kuin minne he aikovat mennä. Tällä hetkellä Dick tuli ruokasalista, jossa hän juuri oli syönyt

aamiaisensa. Hänen takanaan näkyi Perpetuan tumma haamu. Montclair nosti poikasen ilmaan ja suuteli häntä kummallekin poskelle. — Amy on lähetänyt meille terveisiä! — hän sanoi riemuitsevalla äänellä. Fulgur on käynyt niitä hakemassa. — Hän nauroi näin sanoessaan. Poikanen näytti yhtä iloiselta kuin hänkin ja tahtoi kuulla koiran retkestä. Mutta tohtori huomasi, että tapahtuma oli tuonut äkisti pilven Peggy Jonesin otsalle. Kaikesta huolimatta pitivät rakkaan poissaolijan terveiset tohtoria hyvällä tuulella. Hän jatkoi: — Tiedätekö, rva Jones, että tämä poika veitikka on vankka ja raskas kuin vähintään kymmenvuotias? — Huomautus oli aivan viaton, mutta Montclair näki Peggyn kasvojen värin muuttuvan. Se tuntui hänestä omituiselta.

Kolme päivää Dickin taloon asettumisen jälkeen Montclair ei vielä ollut muuttanut talon tapoja Peggyn ilmoitusten mukaisiksi. Mistään seikasta ei voinut päättää, että talossa oleskeleva pikku poika oli tohtorin tyttärenpoika. Montclair myönsi itsekseen, ettei tällainen asiointi voinut jatkua. Dickin tulevaisuuden takia oli tehtävä ratkaisu. Oliko Montclair hänen isoisänsä? Kysymys oli tästä ainoasta sanasta. Tohtorilla ei ollut mitään viehätystä tai halua omistaa poikaa. Hänen oli vain ollut pakko mukautua todennäköisiin syihin. Dickillä oli se kova onni, että hän oli tullut Amyn jälkeen. Tohtori ei halunnut jäädä tähän epä-tietoisuuteen. Hän pyysi siis Peggy Jonesia suomaan hänelle tilaisuuden tehdä kysymyksiä asioissa, jotka tuntuivat hänestä hämärille. Peggy suostui siihen mielellään ja tuli keskusteluun hillittyinä ja hiljaisena kuin tavallisestikin. — »Miten se on ymmärrettävä, — tohtori kysyi, — että te niin pitkään aikaan ette antanut minulle tietoa asiasta, joka oli minulle niin tärkeä? — Peggy selitti: Hän oli Englannissa ollut taloudellisesti hyvin ahtaalla. Vasta kolme vuotta takaperin hän oli voinut tulla kanaanin yli ollen erään skottlantilaisen perheen palveluksessa. Näiden lähdettyä hän oli jäänyt asumaan Pariisiin ja silloin hän oli joutoaikoinaan käynyt tapaamassa useita Montclair-nimisiä henkilöitä, sillä nuori rouva oli kuollessaan unhoittanut mainita isänsä ammatin. Kukaan näistä ei ollut se, jota Peggy oli hakenut. — Mutta, — tohtori kysyi, — kuinka tiesitte, että minä olin se etsimänne mies? — Minä arvasin sen. Minä näin teidän katsovan Amy Barnhamia sellaisella myötätunnolla luultavasti sen vuoksi, että hän on teidän tytär-vainajanne näköinen... — Ah! — keskeytti Montclair, joka yhtäkkiä tuli epäluuloiseksi. — Oletko tekin huomannut tuon yhdennäköisyyden? — Hänestä tuntui kuin Peggyn ääni olisi vavissut kun hän vastasi: — Minä huomasin sen, koska tunsin rva Navaillesin. Ja riitti vain sekin, että sain nähdä teidät, sillä tekin muistutatte suuresti rva Navaillesia. — Syntyi hiljaisuus. Montclair kiinnitti tuiman katseen naiseen. Peggy valehteli julkeasti, sillä kukaan ei ollut koskaan puhunut isän ja tyttären yhdennäköisyydestä. Jeanne oli vaaleaan äitiinsä, jotavastoin Montclair oli tumma. Kasvojenpiirteissäkään ei ollut huomattavaa yhdennäköisyyttä. Peggy, jolla nähtävästi oli vaikea olla, vääntelehti tohtorin katseen alla. Tohtori jatkoi: — Suokaa anteeksi, jos sanon, että tässä kaikessa on paljon hä-

määrää. Uskon, että olette koettanut minua etsiä, mutta ihmettelen, ette aikaisemmin ole minua löytänyt. Kuitenkin oli osoitteeni tunnettu, koska minulle voitiin lähettää sana tyttäreni kuolemasta. Te olisitte voineet tiedustella sitä tietä. — Huomautus oli oikea. Tohtori lisäsi vielä: — Tätä Jeannen kirjettä, jonka minulle näytitte, ei kai annettu teille sellaisenaan? Koska lapsi raukkani uskoi sen teille toimittaaksenne sen minulle, on luultavaa, että hän pani sen kuoreen ja kirjoitti siihen minun todellisen osoitteeni? — Nyt ei Peggy voinut kiertää tässä lauseessa piilevää kysymystä. Se ei sallinut mitään tekosyitä. Mutta Peggyn vastaus oli sellaisen henkilön, joka jostakin syystä on joutunut kokonaan pois tasapainostaan: — Herra tohtori; näen, että te ette usko minua ja luulette että kaikki mitä sanon on valetta. Kyllä teillä on oikeus ajatella niin, mutta minulla on oikeus puhua niinkuin puhun. Kirjeessä kyllä oli kuori ja siinä teidän osoitteenne. Mutta minä kadotin sen. Olin niin vähän aikaa siellä hotellissa. Olin köyhä ja onneton: minulla oli tuskin muuta kuin ryysyni ja lapsen vähäiset vaatteet. Minä näytän teille saalin, johon lapsi oli kääritty, ja ehkä tunnette, että se on kuulunut tyttärellenne. Muuta minulla ei ole sanottavaa. Päätäkää siis: joko haluatte, olen valmis lähtemään tieheni lapsen kanssa, ja te herra tohtori, jota kaikki kehuvat niin hyväsydämiseksi, saatte katua, että olette heittänyt kadulle tytärparkanne lapsen. — Tämä oli valtava vetoumus isänsydämeen, jota kahdeksan vuotta oli kiduttanut ajatus, että hänen Jeannensa lapsi mahdollisesti oli hengissä. Peggy oli heittäytynyt nojalleen pöytää vasten ja itki raivoisasti. Mutta Montclairin epäilykset olivat kuitenkin siksi perusteltuja, ettei hän voinut antaa pelkkien tunsneyden vaikuttaa ratkaisuun. — Hyvä rouva, — hän sanoi lempeästi, — sanotte, että olette kadottanut kirjekuoren. Otitteko siis kirjeen pois kuoresta? — Englantilaisnainen kohottausi. — Sen teki sairas itse. Hän oli heikko ja viimeisillään. Kirje oli toisella puolen vuodetta, kuori toisella. Näin hänen pyörtyvän ja lähdin hakemaan apua. Hotellin omistajatar tuli ja sairas kuoli meidän käsiimme. Pääni oli pyörällä, enkä ajatellut papereita. Kun jälkeinpäin otin ne huostaani, oli kyllä kirje jälellä, mutta kuori oli hävinnyt. — Tohtori oli synkkä. Peggyn sanat tekivät eläväksi hänen tytärparkansa surullisen lopun. Jos sittenkin kaikki mitä tuo nainen kertoi niin yksityiskohtaisesti oli totta, ja Dick siis oli hänen tyttärenpoikansa? Oliko hänellä oikeutta vaatia enempiä todistuksia? Eikö naisen hallussa oleva Jeannen kirje ollut tarpeeksi pätevä todistus? Montclair ei voinut tehdä lopullista päätöstä, sillä toiselta puolen hän tunsikin, että oli paljon syitä epäillä, ja hänellä oli tunne, että totuus kerran tulisi ilmi. Omituinen ajatus oli syntynyt hänen mieleessään, ajatus, jonka hän alussa oli työntänyt luotaan, mutta joka hetki hetkeltä juurtui enemmän. Jos Peggy valehteli, mikä mahtoi olla siihen syy? Mikä salaperäinen tarkoitus, kenties suuremmin kaikessa tavattomuudessaan, oli hänen petöksensä pohjalla?

Dickin lupa-aika oli lopullaan. Peggy Jones oli voinut tohtorin ante-laisuuden avulla valmistaa täydellisemmän tarvevaraston kuin koskaan ennen holhokilleen. Mutta Peggy huomasi, ettei hän ollut saavuttanut sen enempää luottamusta tohtorin taholta kuin alussakaan, ja että tohtorin suhde poikaan oli pysynyt yhtä viileänä kuin ennenkin. Tohtori puolestaan kaipasi yksinäisyyttä, voidakseen oikein kylmäverisesti pohtia asiaa. Vihdoin koitti lähdön hetki. Talo oli tyhjä ja se lyhytaikainen ilo, joka sitä oli valaissut näytti ainiaaksi sammuneelta. Alkoivat syksyn sumuiset ja harmaat päivät. Montclairinkin mielessä tapahtui vastaava muutos: hän vajosi entiseen synkkyyteensä. Se huolestutti palvelijoita. Silloin kohtalo soi heille tietoja Amylta. Marraskuun ensimmäisenä päivänä, pyhäinpäivänä, posti toi kirjeen, jonka naisellinen käsiala ihmettytti Montclairia. Leimasta näki, että se tuli Orleansista. Tohtorin hämmästys oli suuri, kun hän luki. Siinä sanottiin: »Amy muisti, ja samoin minäkin, että tänään on päivä, jolloin on tapana rukoilla vainajien puolesta. Hän kertoi, että Te olette puhunut hänelle pikkutyöstä, jonka olette kadottanut ja joka oli hänen näköisensä. Silloin tulimme ajatelleeksi, että Te ehkä suvaitsisitte ottaa vastaan meidän vaatimattoman kiitollisuuden osoituksemmi ja veisitte nämä kukat sen haudalle, jota Te surette. Amy lähettää hyvin paljon suudelmia Tohtori sedälle, ja mieheni ja minä pyydämme saada lähettää Teille kunnioittavimmat terveisemme.»

Montclairia viehätti suuresti tämä liikuttava osoitus myötätunnosta, jonka hän oli luullut jo kokonaan haihtuneen. Osoitekortin mukaan haettiin postista tohtorille sinne saapunut lähetys, kori täynnä Nizzan kukkia. Tohtori tarttui kynään ja kirjoitti rva Barnhamille lämpöisen kiitoskirjeen, pyytäen häntä käymään luonaan niin pian kun he saapuvat Pariisiin. Senjälkeen hän pyysi Brunoa laittamaan kuntoon hänen matkailukkinsa. Kukat oli aiottu Jeannelle vaikkakaan tyttönen ei ollut aivan täysin ymmärtänyt tohtorin sanoja. Sukuhauta oli Normandian rannikolla, kymmenkunta tunnin matkan päässä Parisista. Seuraavana päivänä tohtori oli rakkaimpainsa haudalla. Suudeltuaan kylmää hautapatsasta Montclair polvistui ja puhui vainajille — Marie, Jeanne, te tiedätte kuka se viehättävä lapsi on, jonka nimessä minä tuon teille nämä kukat. Te tiedätte myöskin, mitä haavetta minä olen mielessäni hautonut voimatta siitä vapautua. Siunatkaa häntä, jota niin mielelläni tahtoisin nimittää teidän ja minun tyttärekseksi. — Hän siroitti tuoksuvat kukat haudalle, jatkaen hiljaista puhettaan rakkailleen. Hänestä tuntui kuin he olisivat tulleet hänen avukseen ja että he osottaisivat kummalle nuorelle otsalle hänen olisi painettava rakkautensa suudelma.

Illan tullen hän palasi Pariisiin. Seuraavana aamuna hän kiitsui Brunon ja keskusteli kauan hänen kanssaan. Hän kertoi palvelijalleen keskustelunsa Peggyn kanssa, ne puolinaiset todistukset, jotka tämä oli antanut, sekä Peggyn itkun ja kiihkeyden ja oman epätietoisuutensa. — Pikku pojalle suon pelkkää hyvää, mutta en tahdo että joutuisin hänen

aitinsä asettaman juonen uhriksi, ja, kuten näyttää, tuo nainen on todellakin hänen äitinsä. — Montclair tarttui Brunon käteen. — Ystäväni, pyydän sinulta suurta palvelusta. Sinä puhut sujuvasti englantia. Tahdotko matkustaa Lontooseen ja alkaa siellä perin pohjaisen tutkimuksen, jonka tuon naisen selitykset tekevät helpommaksi kuin ennen.

Bruno teki matkavalmistuksensa ja lähti. Tämä ensimmäinen matka oli vain valmistelua. Oli löydettävä sopiva tiedonanto toimisto, jonka huoleksi voi jättää tutkimuksen tässä arkaluontoisessa asiassa. Viikon perästä Bruno palasi tyytyväisen näköisenä. Smithsonin toimisto näytti vastaavan hänen vaatimuksiaan. Montclair luuli huomaavansa hänen kasvoillaan enemmän tyytyväisyyttä kuin hänen puheissaan, mutta hän ei kysellyt, koska hän hyvin tunsi palvelijansa luotettavuuden ja hänen neuvokkaisuutensa. Kun Bruno ei puhunut, merkitsi se sitä, että hän ei tahtonut liian aikaisin herättää toiveita, joiden raukeaminen olisi ollut tuskallista.

Talvi meni ja kevään taikasauvan vaikutuksesta alkoi maa työntää viheriää ja puiden oksat hiirenkorvia. Eräänä huhtikuun aamuna Montclair teki pitkän kävelyretken. Huolimatta alakuloisesta mielentilastaan tunsi hän kevään elinvoimaisen henkäyksen tunkeutuvan omaankin mieleensä. Elinvoima virtasi kasveissa, kaikkialta kuului lintujen riemuitseva ääni. — Ah, — ajatteli Montclair, luoden katseensa ilmassa leikkiiviin siivekkäihin, — milloinka saapunee minun vaalea pääksyeni? — Pitkän ajan hän viipyi unelmissaan, katse seuraten keväisen elämän karkeloa ympärillään. Kun hän saapui kotiportilleen, ihmetytti häntä sielläkin puutarhan puissa vallitseva iloinen viserrys ja siipien surina. Ja sitten yhtäkkiä, kuin onni olisi lintujen mukana lehahtanut alas, kuului huudahdus, joka pani tohtorin vavahtamaan: — Tohtorisetä, tohtorisetä! — Amy! — hän vastasi, avaten sylinsä. Kirkkain silmin ja hehkuvin poskin tyttönen heittäysi hänen käsivarsiansa, jotka nostivat hänet ylös ja puristivat rintaansa vasten, — Voi, kun tietäisitte, kun tietäisitte, miten minä teitä rakastan! Entä rakastatteko tekin vielä pikku tyttöänne? — Montclair ei voinut vastata, ilo tukahdutti hänen äänensä Hän astui eteenpäin voitonriemuisena, kantaen voimakkailla käsivarsillaan tyttöstä. Tällä hetkellä todellakin sama veri virtasi kummankin sydämessä. Tyttönen oli tytärvainajan lapsi ja hän oli isoisa. — Tiedätekö tohtorisetä, — Amy huudahti, — että äiti aikoo ostaa minulle pienen veljen? — Vai niin! sanoi Montclair. Sitten mietimme yhdessä, minkä kauniin lahjan antaisimme pikku veljelle.

Rva Barnham tuli heitä vastaan talon portailla. — On erittäin hauskaa, että tulitte minua näin yllättämään, — tohtori virkkoi nuorelle naiselle. — Aiotteko viipyä kauankin Vincennesissä? — Kolmisen kuu-kautta. Jamesin mielestä on minulla täällä parempi olla kuin muualla, sillä hän ei luota muihin lääkäreihin kuin teihin. Hän aikoo vuokrata minulle asunnon jossakin lähistöllä. Montclairin iloa häiritsti kolmannen henkilön tulo. Perpetua Jones oli saattanut sukulaistaan tohtorin luo. Montclair tervehti häntä ja kysyi kuulumisia Dickistä. Ne olivat hyviä,

ja Peggy huomautti nöyrästi, että poika iloitsi jo tulevasta pääsiäisluvasta. — Sehän sopii erinomaisesti, — Montclair sanoi. Hän tapaa Amyn tänne asettuneena ja he voivat leikkiä yhdessä. — Näin sanoessaan tohtori huomasi Peggyn kasvoissa äkillisen muutoksen, ja synkkä ja salavihainen katse suuntausi naisen silmistä tyttöseen. — Kas! — ajatteli Montclair. — Onko tuo nainen ilkeä? Mutta tämän hetken onnessaan hän ei tahtonut ajatella muuta kuin sitä, että »vaalea pääskynen» oli jälleen palannut hänen kattonsa alle. — Hyvä rouva, — hän virkkoi kääntyen rva Barnhamiin. — Kai nyt jätätte Amyn meidän huostaamme, niin teillä on vähemmän huolta. Tiedättehän aina, mistä . . . m e i d ä n pikku tyttömme on löydettävissä. — Nuori rouva hymyili, huomatesaan Amyn silmien loistavan. — Hyvä tohtori, pelkään että käytämme liiaksi teidän hyvyyttänne . . . — Ellei ole muuta estettä, niin se ei haittaa. Kuule, pikkurainen, käytetään hyväksemme äidin lupausta. Juokse sanomaan rva Palainille, että nukut täällä ensi yön. — Muutamalla hypäyksellä Amy saavutti keittäjättären, joka oli puutarhassa. Iloisesti nauraen he lähtivät sisälle. Montclair huomasi Peggy Jonesin olevan aivan kalpea ja hänen synkän katseensa seuraavan poistuvaa tyttöstä. — Meidän on oltava varuillamme! Tuon lampaan ulkomuodon alla voi piillä tiikeri, — ajatteli tohtori Peggy Jonesin sanottua hyvästit ja lähdettyä rva Barnhamin kanssa.

Samana päivänä Montclair sai uutta ajateltavaa. Saapui ensimmäinen kirje Lontoosta Smithsonin tiedonantotoimistolta: »Kunnioitettava Herra. Meillä on nyt tilaisuus lähettää teille ensimmäiset uutisemme. Rva Oliver, kättilö, joka kahdeksan vuotta takaperin harjoitti tointaan kysymyksessä olevassa kaupunginosassa, on vielä elossa ja on myöskin vapautunut häntä vaivanneesta juoppouden paheesta. Hän vastasi aivan järkevästi kaikkiin kysymyksiimme ja sanoi muistavansa kyseessä olevan tapauksen. Tässä ylimalkaisesti, mitä hän meille kertoi:

Hänet kutsuttiin ilmoittamananne aikana kysymyksessäolevaan hotelliin hoitamaan kolmea naishenkilöä. Yksi heistä, jonka nimen nainen lupasi varmuudella ilmoittavansa, synnytti kuolleenasyntyneen poikalapsen. Tästä seikasta rva Oliver on aivan varma, ja sitoutuu todistamaan sen henkikirjurin edessä, joka silloin otti vastaan hänen selityksensä ja joka vielä on toimeksaan. Mitä tulee ranskalaiseen rouvaan, joka kuoli vähän jälkeinpäin, rva Oliver muistelee, että hänelle syntyi tyttö. — Enempää emme ole tähän saakka voineet saada häneltä tietoomme, mutta toivomme pääsevämme vihdoinkin täydelliseen tulokseen.»

— Tyttö! — lausui Montclair väräjävin äänin. Kun Amy juoksi koiran kanssa leikkien ohitse, tarttui tohtori häneen, nosti syliinsä ja hoki: — Minun pikku tyttöni! Rakas pikku tyttöni! — Tyttönen katseli hämmästynein silmin tohtoriin. Kuten kerran ennenkin hän näki kyyneleitä tämän silmissä, mutta nämä eivät olleet edellisten kaltaisia. Tohtorin kasvot loistivat kuin maisema, jonka aurinko kulta äskeisen sateen jälkeen. — Amy, — tohtori sanoi hellästi, — tahdotko nähdä sen henkilön kuvan, jonka näköinen sinä olet? — Kyllä, kyllä, tohtorisetä! — Tohtori

laski tytön maahan, tarttui hänen käteensä ja vei hänet huoneeseensa. Hän osoitti pöydällä olevia kuvia. Amy katseli kauan vuorotellen kumppaakin. Sitten hän kuiskasi: — Voi, miten he ovat kauniita! — Hän nojauti hyväilevästi Montclairin käsivarteen ja kysyi: — Kumman näköinen heistä minä olen? — Montclair osoitti Jeannen kuvaa. — Tämä siis on teidän pikku tyttönne? — Niin on, — sanoi tohtori.

Lontoon tiedonantotoimiston ilmoitus tuotti suuren ilon Montclairille. Jeannen lapsi oli siis ollut tyttö eikä poika. Jos tämä saatiin todistetuksi, osottautui Peggy Jones valehtelijaksi. Mutta tämäkin tulos oli vielä kielteinen: se vain syrjäyttäisi Dickin, eikä todistaisi, että Amy oli Jeannen tytär. Ja tämä viimeinen seikka oli tärkein Montclairille. Hän oli levottomuuden vallassa ja suunnitteli lähtöä Lontooseen kiirehtiäkseen tutkimusta. Mutta Amyn olo hänen talossaan pidatti häntä: hän ei tahtonut menettää ainoatakaan yhdessäolon hetkeä. Tapansa mukaan tohtori uskoi huolensa palvelijalleen. — Mitä tohtoria hyödyttäisi matka? — Bruno sanoi. — Smithsonilla on paremmat aset kuin meillä tuon salaisuuden lukon avaamiseen. Se, mitä hän on meille ilmoittanut, osoittaa, että hän on taitava toimessaan. Mutta minua haluttaisi lähteä Lontooseen ja ottaa mukaani rva Navailles-vainajan kuva. Sen näkeminen virkistäisi varmaankin tuon kättilön muistia. Ehkä minä voisin hotellistakin tavata joitakin jälkiä. — Toimi kuten haluat, ystäväni, — Montclair sanoi. Samana iltana Bruno matkusti.

Näihin aikoihin James Barnham teki vierailukäynnin tohtorin luona. Hän kertoi, että hän oli vuokrannut kuudeksi kuukaudeksi pienen asunnon metsän laidassa. Hän aikoi sijoittaa sinne vaimonsa, joka oli hiukan väsynyt ja rohkeni uskoa hänet tohtorin hyvään hoitoon. Montclair vastasi, että hän oli iloinen voidessaan olla avuksi Amyn äidille ja että hän ensi tilassa kävisi häntä katsomassa. Sitten hän kysyi äkisti kesyttäjältä: — Herra Barnham, teidän olette rva Jonesin sisarenpoika? — Kyllä, hra tohtori, — vastasi Barnham. — Varmaankin tiedätte siitä asiasta, jonka vuoksi rva Jones on käynyt luonani. Hän nimittäin väittää, että tuo hänen kasvattamansa poikanen olisi tyttärensä poika. — Hm, — sanoi kesyttävä. — Minun täytyy tunnustaa, ollakseni suora, etten koskaan ole pannut huomiota tätini puheisiin, joka kyllä on kelpo nainen, mutta muuten hiukan niin ja näin. — Hän hymyili ja osoitti sormellaan otsaansa. — Te ette siis usko tuohon juttuun? — Montclair, kysyi, — Herra tohtori, en tahtoisin saattaa kelpo tätiäni huonoon valoon silmissänne. Mutta olisi pahoin tehty, jos vakuuttaisin teille todeksi tätini keksimiä juttuja. Kaiken sen mitä tiedän tästä asiasta, sain Edithin kanssa kuulla samana päivänä kun Amy syntyi. Sillä lemmikkimme syntyi samassa talossa ja samana päivänä, kun tuo nuori ranskatar kuoli, joka Peggy'n kertoman mukaan oli teidän tyttärenne. Pyydän anteeksi, jos palautan mieleenne tuskallisia muistoja. — Ei mitään anteeksipyyttämistä. Päinvastoin tämä on minulle hyvin mielenkiintoista, — sanoi vaivaloisesti Montclair, pyyhkien pikkuliinallaan hikeä otsaltaan. Sitten hän saattoi kesyttäjää kynnykselle saakka, luvaten toistamiseen käydä katsomassa hänen vai-

moaan. Hänellä oli kiire päästä yksikseen, pohtiakseen tyyneesti niitä uusia ajatuksia, jotka myllersivät hänen aivoissaan. Amy oli syntynyt Lontoossa samana päivänä ja samassa talossa kuin pikku Dick, kuten Perpetua väitti. Tämä seikka teki yhä todennäköisemmäksi, että oli tapahtunut lapsen vaihto. Tätä vielä vahvisti Amyn ihmeteltävä yhden- näköisyys vainajan kanssa.

Kun tohtori sitten lupaustaan noudattaen poikkesi katsomaan rouva Barnhamia, hän aloitti hänen kanssaan saman keskustelun, joka hänellä oli ollut aamupäivällä kesyttäjän kanssa. Rouva Barnham näytti olevan Perpetua Jonesin asioista enemmän selvillä kuin hänen miehensä, ja kertoi ne avomielisesti tohtorille. Perpetua oli erään walesilaisen merimiehen Gaul Wellynin leski. Rouva Barnham ei tiennyt, minkä vuoksi Peggy Jones käytti omaa sukunimeään eikä miehensä. Hän tiesi myöskin kertoa, että Peggyllä oli kymmenkunta vuotta sitten ollut poika, mutta hän arveli lapsen varhain kuolleen, koska Peggy ei ollut siitä heille mitään puhunut.

Saamiensa tietojen nojalla Montclair teki johtopäätöksiä ja oletta- muksia. Perpetua Jonesin oikea nimi oli siis Wellyn, ja poikanen, jota hän väitti Jeannen lapseksi, oli varmaankin hänen ja Gaul Wellynin poika, jolle hänen äitinsä koetti hankkia perinnön. Tohtoria kauhistutti tällainen johtopäätöksensä, mutta hän siinä sitä enemmän vakaantui kuta enemmän asiaa ajatteli.

Lontoosta saapui Brunolta kirje, joka sisälsi yhä tarkempia ja täy- dellisempiä tietoja. Hän aikoi pian palata kaikki todistuskappaleet mu- kanaan. Asiasta ei ollut enää epäilemistäkään. Paitsi kättilön todistuk- sia, jotka olivat entistä yksityiskohtaisemmat, oli huomattu virhe henki- luettelossa. Oli löydetty kirjekuori, johon kirjoitetun osoitteen mukaan aikanaan oli annettu tieto Montclairille. Tälle kirjekuorelle oli henki- kirjuri aikoinaan omakätisesti merkinnyt muistiin ranskatar-vainajan syntymäpäivän ja hetken, vieläpä hänen nimensäkin: — Marie — Jeanne — Aimee Navailles. Lapsen oli kastanut rouvan ollessa kuolemasillaan erään läheisen katolisen kappelin pappi. Näihin seikkoihin liittyi vielä hotellin entisen palvelijattaren todistus, jonka avulla oli päästy selville siitä, että kuolleena syntynyt lapsi oli todellisuudessa Barnhamein. Jokin henkilö oli siis salaisesti toimittanut rikollisen lapsenvaihdon. Tohtori ei voinut enää olla uskomatta, että kaikki tämä oli ollut Peggyn toiminta. Tämä nainen oli kahdeksan vuotta pitänyt häntä, isoisää epätoi- vossa, ja nyt oli tuottava suurta surua Barnhameille, jotka pitivät Amya omana lapsenaan. Niin paljon kuin Montclair säälikin kelpo Barnhameita, hän ei kuitenkaan voinut luopua isoisän oikeuksistaan. Amy oli hänen tyttärensä tytär eikä noiden ulkomaalaisten. Oikeudenmukaisuuskin vaati, että julkea valhe tuli paljastetuksi ja että tohtori sai lohdutuksen siihen suruun, johon tämä valhe oli hänet syössyt niin moneksi vuodeksi. Hän ei kuitenkaan tahtonut heti ryhtyä toimenpiteisiin. Rouva Barn- ham, jolle oli syntynyt poika, ei ollut vielä täysin toipunut heikkouden tilastaan eikä olisi voinut kestää tuskallista yllätystä. Hän siis odotti tyyneesti asian kehittymistä.

Sillä välin Peggy Jones vajosi yhä syvemmälle salaperäiseen käytökseensä. Helluntailuvaksi hän saapui taas hohkokkeineen Vincennesiin. Hämärä pelko heräsi hänen mielessään. Brunon jatkuva poissaolo näytti hänestä epäilyttävältä. Ja helppo hänen oli huomata, että Montclair suosi enemmän Amya kuin Dickiä. Tohtorin silmiin syttyi hellyydenloiste, kun ne kohtasivat tytön viehättävän olennon, jota vastoin hänen kasvonsa synkistyivät, kun Dick tuli hänen näkyviinsä. Peggyn mielestä oli selvää, että Montclairin epäluolet ja kylmyys johtuivat Amyn läsnäolosta. Amy siis oli esteenä. Amy siis ehkäisi tohtorin kiintymästä oletettuun tyttärenpoikaansa. Jos Amy katoaisi, pääsisi Dick valtaamaan Montclairin sydämen. Tämä ajatus kiihdytti ja vaivasi Peggyä.

VI

Barnhamein oli onnistunut saada säästetyksi pieni omaisuus. He aikoivat sopivan tilaisuuden tullessa myödä eläintarhansa, jolloin Barnham aikoi ruveta villieläinkaupan välittäjäksi suurille eläintarhoille. Silloin perhe saattoi asettua kiinteästi asumaan jollekin paikkakunnalle. Tähän muutokseen oli jo alkuna se, että James oli vaimolleen vuokrannut tuon pienen huoneuston, jossa hän saattoi rauhallisesti odottaa iloista tapahtumaa, sillä aikaa kun mies eläintarhoineen kierteli Parisin lähiseutuja. Vihdoin tuli tuo hartaasti odotettu hetki ja kauniisti koristellussa kehossa lepäsi pikku olento, jolle oli annettu nimeksi William, eli, niinkuin se jokapäiväisessä puheessa lausuttiin Bill. Amy oli täynnä hellyyttä »pikku veikkoa» kohtaan ja hoiteli ja kanteli häntä niin, että äidin täytyi joskus hillitä hänen intoaan.

Barnham oli nyt palannut retkeltään ja valmisteli parhaillaan suurta avajaisnäytäntöä Vincennesin yleisölle. Hänellä oli tarjottavana uusi huomiotaherättävä »numero»: hän oli vihdoin onnistunut taivuttamaan tuon kesyttömän naarastiikerin, Lallan, ja saattoi ilmoituksissaan viritellä yleisön jännityksen korkeimmilleen.

Amy paloi innosta saada nähdä uutta isänsä ilmoittamaa ohjelmaa ja kärsimättömästi odotti »kenraaliharjoitusta», jonne Barnham, haluten olla kohtelias, oli kutsunut kaikki Montclairin talon asukkaat. Tohtori oli sairaskäynnin takia estetty, mutta rouva Palain ja nuori apulaislääkäri Bermont edustivat taloa. Peggy Jones oli yhtä innostunut kenraaliharjoituksesta kuin Amykin, jonka kanssa hän tahtoi päästä harjoitusta katsomaan viereisestä eläinhäkistä.

Niin tuli tuo päivä. Se oli kuuma ja ilma oli täynnä hermoja lamauttavaa sähköä. Se näytti vaikuttavan eläimiinkin. Ne olivat levottomia ja hermostuneita. Barnham sanoi salaisesti Elfinille, apulaiselleen: — Pidä hehkuva rauta valmiina. Tällaisena päivänä Nana kerran hyökkäsi vaimoni kimppuun. Jos voisin lykätä harjoituksen tuonnemmaksi, tekisin sen. Mutta huomenna on avajaisnäytäntö ja minun on koetettava eläimiä. Pidä Lallaa silmällä. — Hän ei näyttänyt levottomuuttaan vie-

raille, vaan osoitti kohteliaasti rva Palainille ja apulaislääkärille paikat suuren häkin edessä ja sitten kun alkajaisiksi naarastiikeri oli laskettu suureen häkkiin, tämän vieressä olevaan häkkiin johdatti Peggy ja Aryn. Sitten kesyttäjä astui päähäkkiin puettuna kultakoristeiseen pukuunsa. Hän avasi nopeasti häkin oven ja sulki sen vasemmalla kädellään, seisoen silmä silmää vasten pedon kanssa. Tämä kyyristyi ulkoristikkoo vastaan ja käänteli päätään vältellen kesyttäjän tiukkaa katsetta. Barnham huusi jyrisevällä äänellä: — Nouse ylös! — Tiikeri murisi, vaan ei totellut. Vielä vaativampana kajahti käsky: — Ylös! — Nyt eläin nousi hirveästi irvistäen, mutta uskaltamatta katsoa kesyttäjää. Barnham astui lähemmäs ja silitti pedon kylkeä teräslankaruoskallaan. Eläin kohoitti leveän kypälänsä kuin iskuun. — Alas! — käski Barnham. Lalla kyyristyi. Kesyttäjä kääntyi nopeasti, otti rautaseipään vasemmalla kädellään, ojensi sen vaakasuoraksi ja uhkasi ruoskallaan vastustelevaa eläintä. Lalla murisi, mutta hyppäsi vihdoin. Barnham vaihtoi paikkaa ja uudisti tempun. Eläin totteli. Sama tehtävä suoritettiin kymmenkunta kertaa. Vihdoin, nähdessään pedon olevan hengästyneen kesyttäjä tyytyväisenä menestykseensä istahti sen ristikon eteen, joka erotti suuren häkin tiikerin omasta häkistä, jossa tällä hetkellä olivat Peggy ja Amy. Barnham huusi käskyn apulaiselleen ja vastakkainen ristikko-ovi aukeni. Molemmat leijonat astuivat sisään. Ne tulivat kesyttäjän luo, hieroivat itseään hänen polviaan vasten pyytäen hyväilyitä, joita hän runsaasti niille jakeli. Näiden jälkeen tuli urostiikeri, Nana, velttona ja unisena. Kaikki kolme tunsivat kesyttäjän, hyväksyivät hänet herrakseen, kenties tavallaan rakastivatkin häntä. Häkissä oli pitkin seinä erilaisia telineitä. Barnhamin antaessa kurkkuäänellä merkin leijonat ja urostiikeri asettuivat niille ja istuutuivat vastapäätä Lallaa, joka näennäisesti rauhallisena niitä katseli. Barnham lähestyi leijonia, ojensi poskensa näiden suudeltavaksi. Sitten tuli Nanan vuoro. Kesyttäjä heitti lattialle teräslankaruoskan ja kolmikärkisen rautaseipäänsä, tarttui molemmin käsin tiikerin päähän, avasi mahtavat leukapielet ja työnsi päänsä aivoimeen kitaan raateluhammasten väliin. Aarniometsän kuningas antoi sen rauhassa tapahtua. Sitten kesyttäjä nosti tiikerin jättiläismäisille hartioilleen ja kantoi sitä ympäri häkkiä. Nana oli tottunut tähän, se ojensi vain päänsä ja nuoleksi kesyttäjän otsaa. Ohjelman ensi osa oli nyt suoritettu ilman vastoinkäymisiä. Vaikein osa oli vielä jäljellä, nimittäin yhteisharjoitukset, joihin naarastiikerinkin piti ottaa osaa. Barnham tahtoi olla leikillinen. Hän kääntyi naarastiikeriin, tervehti ja sanoi: — Rouva Lalla, kuten näette, olen sangen hyväntahtoinen teitä kohtaan. Tuon teille takaisin puolisonne, josta ikävään olosuhteitten takia teidän on täytynyt olla niin kauan erossa. Nyt pyydän teitä ottamaan paikkanne hänen vieressään, kuten uskollisen puolison tulee. — Näin sanoessaan Barnham osoitti Nanan vieressä olevaa tyhjää telineitä. Hopeankirkas nauru kaikui jännittävän äänettömyyden halki: Amy nautti isänsä leikkipuheesta. Barnham tarttui jälleen rautaruoskaansa ja kolmikärkeen. Hän antoi käskyn ja heti nuo kolme tavallista

»taiteilijaa» syöksyivät häkin läpi ja vaihtoivat paikkaa aina sen mukaan kuin heidän kesyttäjänsä käski. Mutta Lalla ei liikahtanutkaan. — Mitä nyt? — kysyi kesyttäjä ja astui päättäväisesti petoa kohti. Se nousi nojalleen ristikkoo vastaan ja löi voimakkaalla kypälällään syrjään rautatangon, joka ojennettiin sitä kohden. Sitten se kyyristyi ja valmistautui hyppäykseen. Barnham näki vaaran ja salamannopealla liikkeellä hän syöksyi petoa vastaan ja vangitsi sen kaulan kolmikärjen hampaitten väliin. Hänen takanaan toiset pedot odottamattoman tapauksen hermostuttamina murisivat. Silloin Elfin tuli isäntänsä avuksi. Sillävälin kun toinen apulainen veti auki vasemmalla olevan laskuristikon, hän syöksyi huutaen keskushäkkiin. Leijonat ja urostiikeri hämmentyivät ja pakenivat heidän eteensä avatusta ovesta häkkeihinsä.

Mutta silloin näytelmän luonne muuttui peloittavaksi. Ennenkun kukaan kerkesi ehkäistä odottamatonta tapausta, avausi ristikko, johon tiikeri nojauti. Tiikeri syöksyi avoimesta aukosta ja vapautui kurkkua puristavista rautahampaista. Tämä ovi vei juuri siihen häkkiin, jossa Amy ja Peggy Jones olivat. Kauhun huuto kuului salissa. Rva Palain pyörtyi. Hra Bermont raivosi voimattomana ulommaista ristikkoo vastaan. Lalla syöksyi raivoisana eteenpäin. Amy oli aivan edessä lumivalkeisena ja kauhun lamauttamana. Silloin, viimeisellä hetkellä Peggyn käsivarret tarttuivat lapseen ja siirtivät hänet häkin perälle. Samassa osui pedon voimakas isku englantilaisnaisen kasvoihin ja hartioihin. Peggy kaatui lattialle hautautuen keltaisen ja mustajuovikkaisen ruhon alle. Mutta samalla hetkellä Barnham ehti paikalle. Seurasi lyhyt ja ankara kamppailu. Kesyttäjä tarttui pedon kurkkuun ja riisti hänet saaliistaan. Pidellen riuhtovaa petoa kiinni jättiläinen sanoi apulaiselleen kylmäverisesti: — Jos sinulla on revolverisi, ammu hetil! — Elfin asetti revolverin suun eläimen korvaan ja laukasi. Lallan sametti ruumis vavahti ja vaipui maahan. Oli jo aikakin. Barnham oli ponnistanut kaikki jättiläisvoimansa. Viimeisessä kamppailussaan tiikeri oli reväisyt kynsillään hänen kylkeensä. Kuitenkin häntä säälytti tuo mahtava vainaja. Hän mutisi koneellisesti: — Mikä vahinko! — Sitten hän Elfinin avulla nosti ylös onnettoman naisen, sillävälin kun muu yleisö poistui. Perpetua vietiin jonkunlaisille paareille, jotka olivat telttakatoksessa. Rva Palain alkoi pestä hänen kasvoissan olevia hirmuisia haavoja. James Barnham juoksi verta vuotavana katsomaan »tytärtänsä» ja tämä jättiläinen kysyi pikku lapsen äänellä: — Amy, Amy oletko vahingoittunut? Etkö ole haavoittunut myöskin? — Vapisten ja nyyhkyttään pikku tyttö vastasi: — Ei minulla ole mitään, isä kulta. Mutta sinulle on paha eläin tehnyt paha. — Joutavia! — sanoi kesyttäjä rauhoittuen. — Tämä on pikku asia. Naisparka on pahemmin revitty. — Lapsi sanoi lapsellisella luottamuksella: — Hänet täytyy viedä tohtorisedän luo. Hän kyllä parantaa hänet. — Tohtori Bermont, joka oli tutkinut Peggyn haavoja kohottausi ja virkkoi: — Niin, viemme hänet sinne. — Tohtori Montclair ei sallisi meidän viedä häntä muualle.

Bruno oli tullut kello kolmen aikana. Hän oli mennyt suoraapäätä pukuakaan vaihtamatta isäntänsä huoneeseen, jossa heillä oli tärkeä keskustelu. Hän näytti tohtorille kaikki todistuskappaleet ja tutkimuksen nojalla laaditut asiakirjat. — Nämä riittävät, — hän sanoi, vakauttamaan ranskalaisen tuomioistuimen päätöksen, jolla on viimeinen sanavalta asiassa. Ne osoittavat että Amy Barnham on väärin ilmoitettu James ja Edith Barnhamin lapseksi. Myöskin ne näyttävät vääräksi Perpetua Jonesin valheen, jonka avulla hän tahtoi tehdä pojastaan rva Navaillesin pojan. Tuon kurjan naisen on tehtävä valheestaan tili sekä Ranskan että oman maansa viranomaisille. — Tohtori kuunteli äänettömänä. Sitten hän painoi päänsä alas surullisen näköisenä. — Olisin hyvin onnellinen jos voitaisiin suoriutua asiasta ilman että tuota onnetonta naista kohtaisi mikään rangaistus. Hänen rangaistuksensa häiritsisi sitä iloa, jonka Jumla nyt on suonut minulle. — Siinä tapauksessa se kävisi päinsä, — virkkoi Bruno, jos voitaisiin tuolta naiselta saada vapaaehtoinen tunnustus, mikä seikka luettaisiin hänen hyväkseen. Rikosoikeuden ei tarvitsisi ryhtyä asiaan, riittäisi, kun liitettäisiin hänen tunnustuksensa muihin asiapapereihin. — Ehkäpä tällainen ratkaisu tapahtuu, — Montclair sanoi. — Antakaamme syylliselle armonaikaa katumuksen-tekoon. — Olkoon sitten niin, — sanoi palvelija. — Myönnettäköön hänelle armonaikaa, sitä suuremmalla syyllä kun hallinnolliset ja oikeudelliset muodollisuudet tässä asiassa vaativat kolmisen kuukauden ajan. — Siis, ystäväni, olkaamme vaiti. Minä koetan pitää huolta onnettomasta harhaanjoutuneesta ja kehittää häntä välttämättömään rikoksensa tunnustamiseen. Luulen, että hänen on vaikea vastustaa niitä keinoja, joita aion käyttää. — Keskustelu loppui. Bruno meni huoneeseensa siistiäkseen itseään matkan jälkeen ja tohtori ajatteli lähteä Barnhamin kutsuvieraiden joukkoon. Samassa hän kuuli ulkoa ääniä, kuin väkijoukko olisi ollut tulossa taloon. Tohtori kiiruhti portaille ja näki rva Palainin tulevan melkoisen väkiryhmän etunenässä. Bruno oli myöskin kuullut äänet ja juoksi paikalle. Molemmat miehet menivät rva Palainia vastaan. — Mitä on tapahtunut? — tohtori kysyi. — Voi tohtoril! . . . Onnettomuus . . . kauhea . . . — Montclair tuns sydäntään kouristavan. Hän näki vaatteella peitetyt parit, joita neljä miestä kantoi. Mutta hänen tuskansa haihtui, kun hän näki Amyn juoksevan hänen luokseen vielä itkettyneenä ja kalpeana nyhkyttäen: — Peggy tätil Peggy tätil Paha Lalla on syönyt hänet. — Tohtori otti selon tapahtumasta ja määräsi sitten: — Viekää hänet varovasti huoneeseensa. Minä tutkin hänet. — Peggy kannettiin huoneeseensa, hänet riisuttiin ja ryhdyttiin pesemään hänen hirveitä haavojansa. Hän makasi liikkumaton, miltei hengetönnä. Yön tullen Peggy heräsi tainnostilasta, sai kovan kuumeen ja hourasi. Mutta tämä tila meni pian ohitse ja Peggy vaipui jälleen horrokseen. Ehkä kasvojen haavat olivat aiheuttaneet jonkun vakavan aivovian. Montclair oli synkkä. Tapaus näytti tekevän tyhjäksi hänen jalomielisen suunnitelmansa. Miten hän voisi saada tuon sairaan olennon puhumaan, vaikuttaa hänen seonneeseen jär-

keensä, temmata tuon tärkeän tunnustuksen noilta ajettuneilta huuilta?

Tohtori hoiti huolella sairasta, joka edelleen pysyi jonkinlaisessa horrostilassa. Mutta käydessään muutamana päivänä sairaan luona hän luuli huomaavansa tajunnan jälleen palautuneen ennen elottomiin silmiin. Kun hän kiinnitti katseensa niihin, sulkeutuivat silmäluomet ja sairas näytti nukkuvan. Miettiväisenä Montclair oli lähdössä, kun hän ovella vielä kerran katsahtaessaan sairaaseen huomasi tämän olevan hereillä ja katselevan häntä. — Herra tohtori, — kutsui sairas heikolla ja vapisevalla äänellä. Montclair lähestyi. — Herra tohtori, — virkkoi vapiseva ääni, — minä kuolen, eikö niin? — Montclair oli vaiti. Sairaana ääni ja kysymyksen sävy olivat nöyrät ja rukoilevat. — Te ette vastaa, — jatkoi Peggy. — Siis minä kuolen. — Mitä haluatte? — tohtori kysyi. — Peggyn silmät kyyneltyivät, kun hän sanoi hiljaa: — Minun täytyy pyytää teidän anteeksiantoanne. Minä olen rikollinen, mutta minä olen myöskin kärsivä naisraukka. Olen tehnyt teille pahaa: olen valehdellut. — Minä tiedän sen, sanoi tohtori. — Onko se ainoa rikoksenne? — Ah, te tiedätte... ettei Dick ole... teidän tyttärenpoikanne? — Olen jo kauan sen tiennyt. — Tiedättekö, että hän on... minun poikani? — Tiedän senkin. Minulla on tarpeelliset todistukset. — Mutta tiedättekö kaiken muunkin? — Minkä muunkin. Eikö tässä ole tarpeeksi? — Herra tohtori, on hirveä asia, joka vaivaa minua, joka tappaa minut. Tohtori katseli häntä ja sääli täytti hänen sydämensä. Tuo nainen kärsi tällä hetkellä sielussaan ja ruumiissaan niin paljon kuin inhimillinen olento suinkin voi. Hänen mielestään oli julmaa jatkaa tätä kidutusta. — Rva Jones, — hän sanoi ojentaen juhlallisesti kätensä tätä kohti, — rauhoittukaa. Minä vakuutan teille, että olen antanut kaikki anteeksi. — Peggy ei voinut pidättää itkuaan. Mutta sitten hän kohoitti silmänsä tohtoriin ja ponnistaen kaiken voimansa tunnusti rikoksensa, kertoen kauhean suunnitelmansa Amyn tuhoamiseksi. Hän oli avannut tiikerin häkin sulkulaitoksen, mutta sitten viime hetkessä kauhistuen tekoaan hän oli itse syössyt pedon eteen temmattuaan Amyn syrjään.

Sairas meni tainnoksiin. Kohtaus oli kuitenkin ohimenevä. Toinnuttuaan hän pyysi, että rva Palain Amyn kanssa kävisi hänen asuntonsa kaapista ottamassa hänen käsilaukkunsa ja että Barnhamit kutsuttaisi olemaan läsnä, kun hän tunnustaa valheellisuutensa ja todistaa Amyn tohtorin tyttären lapseksi. Hän pyysi nöyrästi, että noudettaisiin Dick, että hän saisi vielä kerran nähdä hänet.

Barnhamit olivat sairaan luona kun Amy tuli huoneeseen mukana Peggy käsilaukku. Peggy sanoi: — Amy, tohtori Montclair on sinun iso-isäsi, sinä olet hänen tyttärentyttärensä. — Minä? — kuiskasi tyttö hämmästyneenä. Yhtä hämmästyneitä olivat Barnhamitkin. Katkonnaisella äänellä sairas selitti asian. Isku oli ankara Amyn kasvatusvanhemmille. Rva Barnham vaipui itkien vuoteen nojaan ja James Barnham, petojen kesyttäjä, nyyhkytti kuin lapsi. Amy joutui aivan hämilleen. Sitten rouva Barnham nousi ja syleilyään Amya sanoi: — Amy,

sinulla on kaksi äitiä: toinen on taivaassa, toinen on täällä luonasi. Sinä rakastat kumpaakin heitä. Tuossa on sinun tähänastinen kasvatusisäsi, josta myös pidät, mutta tuossa on inun vastainen kasvattajasi ja isoisäsi, jota sinä olet rakastava enemmän kuin ketään muuta. — Peggy, jonka väsymys oli vallannut, oli saanut taas sen verran voimia, että saattoi sanoa: — Amy, tahdon sinun, lapsen kädellä korjata sen, mitä olen rikkonut isoisääsi vastaan. Anna tohtorille laukusta, mitä siellä on. — Amy avasi laukun ja otti sieltä esille kultasormuksen, jonka sisäpuolella oli päivämäärä ja alkukirjaimet M. N. — J. M., sitten kellastuneen kirjeen, toisen niistä, joita Peggy oli säilyttänyt. Tohtori luki: — »Rakas Isä. Lapseni, suloinen pikku tyttö on kastettu ja annettu hänelle nimeksi Marie Jeanne Aimee. Rouva Jones on tuova sinulle kirjeeni ja lapsen. Sinä kasvatat hänet ja kerrot hänelle hänen äiti raukastaan ja isästä, jota hän ei ole nähnytään. Jumala lohduttakoon Sinua, rakas Isä, sillä tiedän, miten olet kärsivä. Rakasta lastani. Ehkä sinun suudelmasi tapaavat hänen otsallaan minun suudelmaini jäljet. Jeannesi —»

Amy, joka oli kuunnellut henkeä pidättäen, näki tohtorin avaavan sylinsä silmät kyynelissä kuten sinä päivänä, jolloin he olivat ensi kerran elämässään tavanneet toisensa. Hän heittäysi ilohuudoin tohtorin syliin. — Isoisäl Voi, miten olen onnellinen.

Montclair riensi Amy sylissään vainajille pyhitettyyn huoneeseen, jossa Amyn äidin valokuva sai olla todistajana isoisän ja hänen lapsensa-lapsen suuresta onnesta. — Kuule, isoisä, — sanoi Amy, kun he olivat lähdössä toisten luo. — Minun sydämeeni tunkeutui suru ja kateus silloin, kun kuulin, että Dick oli sinun sukulaisesi. Mutta nyt minun käy sääli Dickiä. — Siihen sanoi onnellinen isoisä: — En minä Dickiäkään hylkää.

Dick noudettiin, kuten hänen äitinsä oli pyytänyt. Kohtaus oli liikkuttava: äiti ja poika vuodattivat runsaasti kyyneliä. Sairaana viimeiset voimat joutuivat koetukselle hänen tehdessään tunnustuksen pojalleen. Mutta hän teki sen urhoollisesti, rukoillen, ettei Jumala hänen rikoksensa tähden rankaisisi Dickiä, joka nyt oli jäävä orvoksi.

Dick on nyt kotonaan, —sanoi Montclair lohduttavasti ja vakuuttavasti sairaalle.

Peggy pyysi tohtorin kättä, suuteli sitä ja lausuen vielä rukoilevan anteeksipyynnön sammuvin sanoin ja katsein vaipui uneen, josta ei enää herännyt.

Mailta ja Meriltä

Seikkailukirjasarja, toimittaa Teuvo Pakkala. Kukin numero maksaa ainoastaan

..... 25 penniä

- N:o 40. **Poikien kesken.** E. Lieberathin kertomuksia.
- N:o 39. **Nuoria sankareita.** Walter Christmasin kertomuksia.
- N:o 38. **Pikku sankaritar.** Kertomus Ranskan ja Saksan sodasta 1870—71.
- N:o 37. **Amy'n isoisa.** Kertomus.
- N:o 36. **Peppino,** kertomus Italiasta.
- N:o 35. **Intiaanipoika.** Kertomus kaukaisesta lännestä.
- N:o 34. **Salaluukku.** Kertomus smoolantilaislinnan vaiheista.
- N:o 33. **Seikkailuja Makatea-saarrella.** Kertomus Etelämereltä.
- N:o 32. **Seppi Peloton.** Tarina säveltäjän nuoruudesta.
- N:o 31. **Hämäähäkkilaakso** y. m. tarinoita.
- N:o 30. **Oswego-joella.** Intiaani-kertomus.
- N:o 29. **Apu hädässä.** Sveitsiläisen seikkailukertomus.
- N:o 28. **Rajalahden torppa.** Kertomus 1808/9 vuoden sodasta.
- N:o 27. **Yö valaskalan selässä.**
- N:o 26. **Susien saaliina.** Seikkailu pohjan pimeillä perillä.
- N:o 25. **Aarnihauta** ja muita seikkailukertomuksia.
- N:o 24. **Vuoren vanhus.** Erinomaisia eläintarinoita.
- N:o 23. **Pyörremyrskyn hyvätyö.** Kaksi jännittävää kertomusta.
- N:o 22. **Kohtalonsa tietä.** Kaksi kertomusta.
- N:o 21. **Tiibetissä vankina.** Jännittävä kertomus retkeilijän seikkailuista.
- N:o 20. **13-vuotias sankari.** Kertomus buuri-sodasta.
- N:o 19. **Saarroksissa.** Ranskan ja Saksan viime sodasta.
- N:o 18. **Eksyksissä präria-aavikolla.**
- N:o 17. **Lumimyrskyssä.** Kolme kertomusta.
- N:o 16. **Sidi Numan ja hänen hevosensa.** Kertomuksia.
- N:o 15. **Nini.** Kertomus Ranskan vallankumousajoilta.
- N:o 14. **Kaksijalka.** Kertomus siitä miten ihminen on tullut luomakunnan herraksi.
- N:o 13. **Apahien hyökkäys.** Seikkailuja kaukaisessa lännessä.
- N:o 12. **Yö metsästäjän kodissa.** Neljä seikkailurikasta kertomusta.
- N:o 9—11. **Nansenin pohjoisnaparetkiltä.** N:o 9. Laivalla napameritse. N:o 10. Suksilla ja kajakilla. N:o 11. Talvea saarella nimettömällä.
- N:o 8. **Musta kalerilaiva.** Merikertomus v:lta 1599.
- N:o 7. **Tito.** Jännittävä kertomus arosudesta.
- N:o 6. **Ihmeitten maassa.** Kreikkalaisia satuja.
- N:o 5. **Ksi-Ksin luolan ihmelukko.** Itämaalainen seikkailukertomus.
- N:o 4. **Kylmä sydän.** Peikkotarina.
- N:o 3. **Aamukellot.** Tarina uljaasta Veronika-neidosta.
- N:o 2. **Taistelu paalamajalla.** Kertomus Amerikan aarniometsistä.
- N:o 1. **Karkuri.** Kertomus Tyynenmeren saarelta.

.....
Kustannusosakeyhtiö Otava, Helsingissä